

Ugovor o osiguranju života s posebnim osvrtom na osiguranje korisnika kredita za slučaj smrti

Aras, Sara

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:231202>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**



Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)



Sveučilište u Zagrebu
Pravni fakultet
Katedra za pomorsko i općeprometno pravo

Sara Aras

**UGOVOR O OSIGURANJU ŽIVOTA S POSEBNIM OSVRTOM NA
OSIGURANJE KORISNIKA KREDITA ZA SLUČAJ SMRTI**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Jasenko Marin

Zagreb, rujan 2022.

Izjava o izvornosti

Ja, Sara Aras pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Sara Aras

Sažetak

U ovom radu posvetiti ćemo se životnom osiguranju, odnosno jednoj vrsti životnog osiguranja, osiguranju života za slučaj smrti korisnika kredita. Nastoji se usredotočiti na detaljni prikaz životnog osiguranja uključujući ukratko izloženu povijest te vrste i kriterije razvrstavanja životnog osiguranja. Dotiče se i pravnih izvora koji su pridonijeli reguliranju osiguranja. Temeljito su razrađene ugovorne strane, posebice njihove obveze koje ih obvezuju na osnovu sklopljenog ugovora. Detaljno je prikazana polica osiguranja života i sve njezine specifičnosti. Kroz primjere na osiguravajućim društvima, nastoje se prikazati uvjeti prilikom sklapanja riziko osiguranja. Bavi se i bankoosiguranjem, koje doživljava svoj uspon krajem 20.stoljeća i s vremenom ima sve veću ulogu u distribuciji osiguranja. Naposljetku, navodi se i e-osiguranje koje također ima sve veću ulogu s obzirom na važnost interneta u današnjem svijetu.

Ključne riječi: životno osiguranje, polica osiguranja života, bankoosiguranje, e-osiguranje

Abstract

This thesis focuses on life insurance, namely on one type of life insurance, the credit user insurance in the case of death. The focus is on detailed presentation of life insurance, including a brief history, types and the criterias for classifying life insurance. It also touches on the legal sources which contributed to the regulation of insurance. The parties of the contract have been thoroughly elaborated, especially their obligations that bind them on the basis of the concluded contract. The life insurance policy and all its specifics are presented in detail. Through examples of insurance companies are shown the conditions when concluding the risk insurance. This thesis also deals with bancassurance, which experienced it's rise at the end of the 20th century and over time has an increasing role in the distribution of insurance. Finally, the e-insurance is mentioned, playing an increasingly important role in the view of the importance of the internet in today's world.

Key words: life insurance, life insurance policy, bancassurance, e-insurance

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POJAM I OSNOVNA OBILJEŽJA ŽIVOTNOG OSIGURANJA.....	3
2.1. Povijest životnog osiguranja.....	4
2.2. Vrste i kriteriji razvrstavanja.....	4
3. PRAVNA VRELA- OPĆENITO.....	7
3.1. Statusno-organizacijska vrela.....	7
3.2. Materijalno-pravna vrela.....	7
4. UGOVOR O ŽIVOTNOM OSIGURANJU.....	11
4.1. Stranke ugovora o osiguranju života	12
4.2. Obveze stranaka iz ugovora o osiguranju života.....	13
5. OSIGURANJE ZA SLUČAJ SMRTI.....	24
6. POLICA OSIGURANJA ŽIVOTA- POJAM I VRSTE.....	25
6.1. Zalaganje i vinkulacija police osiguranja života.....	26
6.2. Sadržaj police osiguranja života	27
6.3. Izdavanje i potpis police osiguranja života.....	28
7.UGOVOR O OSIGURANJU KORISNIKA KREDITA.....	30
7.1. Osnovna obilježja ugovora o osiguranju korisnika kredita.....	30
7.2. Suradnja osiguravatelja s bankama kod sklapanja osiguranja za slučaj smrti.....	35
9. ZAKLJUČAK.....	39
10. POPIS LITERATURE.....	41

1.UVOD

Osiguranje predstavlja ekonomsku djelatnost, čija je osnovna funkcija osiguranje osiguranika, njegove imovine, života ili zdravlja, u slučaju nastanka nesretnog slučaja.

U ovom diplomskom radu „Ugovor o životnom osiguranju s posebnim osvrtom na osiguranje korisnika kredita za slučaj smrti“ kroz sedam poglavlja će biti detaljno prikazano što je životno osiguranje, s posebnim osvrtom na osiguranje života korisnika kredita za slučaj smrti, analizirajući opće i posebne uvjete osiguranja kroz primjere određenih osiguravajućih društava te suradnja osiguratelja s bankama prilikom sklapanja osiguranja za slučaj smrti.

U prvom poglavlju su općenito objašnjeni pojam životnog osiguranja i vrste, te njihov povijesni početak primjene. Tako, životno osiguranje svoju povijest bilježi još u 16. stoljeću, relativno kasno. Smatralo se da je nemoralno špekulirati i trgovati ljudskim životom zbog toga je bilo zabranjeno u određenim dijelovima Europe. S vremenom, dolazi do razvoja modernog osiguranja zahvaljujući pojavi tablica smrtnosti.

U daljnjem dijelu diplomskog rada navedena su pravna vrela, gdje postoje dvije vrste normi kojima je uređeno životno osiguranje, a to su statusno-organizacijske i materijalno-pravne norme. U okviru materijalno-pravnih normi, izuzetno su važni opći i posebni uvjeti osiguranja. Između ostalog, u materijalno-pravna vrela spadaju običaji i običajno pravo, poslovne uzance, pravila struke, sudska praksa i pravna znanost.

U trećem poglavlju diplomskog rada analiziran je ugovor o životnom osiguranju, s naglaskom na stranke ugovora te obveze koja svaka stranka ima na temelju sklopljenog ugovora o osiguranju života. Pravni sustav svake zemlje ima specifične zakone koji reguliraju ta pitanja i premda postoje razlike u pojedinim pravnim sustavima, osnovni zakonski sustavi su slični.

U daljnjem dijelu pojašnjeno je osiguranje za slučaj smrti. Osigurani događaj nastupa u trenutku smrti osiguranika, uz uvjet da se smrt dogodila u određenom razdoblju. Ono se može promatrati kao i osiguranje za cijeli život koje ima svoju štednu komponentu i gdje korisnik osiguranja temeljem sklopljenog ugovora naplaćuje osigurani iznos. Naime, ako ne nastupi smrt osiguranika, osiguravatelj zadržava premije, što znači da štednje nema.

Nadalje, u petom poglavlju je definirana policia osiguranja života, njezin sadržaj, zalaganje i vinkulacija police te izdavanje i potpis police osiguranja života. Policia osiguranja života je aleatorna vrsta ugovora gdje jedna ugovorna strana daje nešto od vrijednosti drugoj strani u zamjenu za uvjetno obećanje. Međutim, ako riziko police istekne prije smrti osiguranika, osigurnina nikada neće biti isplaćena, bez obzira što su sve premije plaćene. Nasuprot tome, ako bi osiguranik umro odmah po sklapanju police, korisnik osiguranja će primiti mnogo više novca negoli je bilo plaćeno na ime premija.

U posljednjem poglavlju, prikazani su konkretni primjeri poslovanja određenih osiguravajućih društava. Tako je proučeno „Triglav osiguranje d.d.“ (dalje u tekstu: Triglav osiguranje), koje je prisutno na hrvatskom tržištu još od davne 1967. godine te s tradicijom dužom od 50 godina s pravom nosi epitet jedne od najstarijih osigurateljnih kuća u Hrvatskoj. Osim Triglav osiguranja, prikazani su i „Croatia osiguranje d.d.“ (dalje u tekstu: Croatia osiguranje), „Wiener osiguranje Vienna Insurance Group“ (dalje u tekstu: Wiener osiguranje) i „Agram life osiguranje d.d.“(dalje u tekstu: Agram life osiguranje). Također, obrađena je suradnja s bankama kod sklapanja ugovora za slučaj smrti odnosno bankoosiguranje. Bankoosiguranje se pojavljuje krajem prošlog stoljeća, koje s vremenom postaje sve češći kanal ponude i prodaje usluga osiguranja. U većini europskih država je dozvoljena distribucija proizvoda osiguranja preko banke. Uz dovoljno inovativnosti, fleksibilnosti i spremnosti na promjene u modelu rada, bankoosiguranje i u budućnosti ima znatan potencijal rasta.

Svrha ovog diplomskog rada je prikazati što je životno osiguranje te ugovor o životnom osiguranju, detaljno analizirati tko su stranke i njihove obveze, posebice osvrćući se na jednu vrstu životnog osiguranja, a to je osiguranje korisnika kredita za slučaj smrti. Osim navedenog, naglašava se važnost police osiguranja života u vezi s njezinim sadržajem, zalaganjem, vinkulacijom i potpisivanjem. Cilj je kroz određene primjere osiguravajućih društava prikazati sličnosti i razlike uvjeta osiguranja kod sklapanja ugovora o osiguranju korisnika kredita.

2. POJAM I OSNOVNA OBILJEŽJA ŽIVOTNOG OSIGURANJA

Definiciju osiguranja života bismo mogli različito tumačiti ovisno o tome iz kojeg kuta gledamo. Gledamo li iz pozicije ugovaratelja osiguranja, osiguranje života je ugovor u kojem jedna strana plaća unaprijed dogovoreni novčani iznos drugoj ugovornoj strani koja se obvezuje zauzvrat da će isplatiti unaprijed dogovoreni iznos ako se osiguranoj osobi dogodi osigurani slučaj tijekom trajanja ugovora o osiguranju.¹ Kada gledamo iz aspekta štednje tada u okviru životnog osiguranja se kumuliraju premije koje imaju karakter štednje koja je dugoročna, unaprijed određena i ima definiranu namjenu.

Ako bismo gledali iz šire društvene perspektive, osiguranje bismo definirali kao društveni mehanizam koji omogućava pojedincima prijenos financijskih rizika povezanih s gubitkom života ili zdravlja na grupu pojedinaca.² Taj proces podrazumijeva prikupljanje novčanih sredstava kroz različite novčane fondove.

S psihosociološkog stajališta, ljudska je zajednica suočena s postojanjem različitih opasnosti koje ugrožavaju pojedince i društva. Iz te se okolnosti razvija svijest o potrebi organizirane zaštite od tih opasnosti.³

U praksi, životno osiguranje odnosi se na to da se osiguravajuće društvo obvezuje da će isplatiti osiguraniku ili osobi koju on odredi, određenu sumu novca u slučaju njegovog doživljenja određenog vremena ili u slučaju smrti osiguranika dok je polica osiguranja na snazi. Samim nastupanjem osiguranog slučaja, osiguranik stječe pravo na isplatu osigurane svote i nije obvezan da dokazuje štetu koju je pretrpio kao ni visinu štete. Polica će biti na snazi ako su sve premije plaćene ili ako je vrijednost police tolika da može pokriti sve troškove koji dopijevaju.⁴

Osoba koja plaća premije može biti ugovaratelj osiguranja ili neka druga osoba primjerice trgovačko društvo ili obrtnik. Korisnik osiguranja je osoba kojoj će se isplatiti osigurana svota za slučaj smrti. Najčešće je ugovaratelj ujedno i korisnik, pod uvjetom da on sam nije i osiguranik.

Da bismo ostvarili zaštitu od različitih opasnosti koje mogu ugrožavati imovinu ili tjelesni integritet, osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja sklapaju ugovor o osiguranju. Pravni poslovi vezani uz osiguranje nazivaju se poslovima osiguranja, a to su:

- a) sklapanje i ispunjavanje ugovora o osiguranju i reosiguranju,
- b) poslovi preventive,

¹ Mašić N., Životno osiguranje, Osnovni principi, Zagreb, 2008., str.44.

² *Ibid.*, str.44.

³ Pavić D., Ugovorno pravo osiguranja- komentar zakonskih odredaba, Zagreb, 2009, str.7.

⁴ Mašić N., *loc. cit.*,str.44.

c) poslovi posredovanja, zastupanja, snimanja rizika, procjene štete te drugi poslovi osiguranja.⁵

2.1. Povijest životnog osiguranja

Osiguranje života u suvremenom smislu se razvilo dosta kasno. Prvi tragovi osiguranja života datiraju iz 1583.godine.⁶ Kasnije je to osiguranje djelovanjem Katoličke crkve u nekim područjima Europe bilo zabranjeno, naročito u Francuskoj, jer se smatralo da nije moralno špekulirati i trgovati s ljudskim životom. Tako je Ukazom kralja Filipa II. za Flandriju to osiguranje bilo zabranjeno. Osiguranje života uopće nije spomenuto u francuskom Građanskom zakoniku. O položaju osiguranja života u Francuskoj najbolje se može zaključiti iz stajališta Portalisa.⁷ Zabrana životnog osiguranja u Francuskoj ukinuta je odlukom Državnog savjeta 1787.godine. U Engleskoj, životno osiguranje je bilo uređeno donošenjem 1774.godine Life Assurance Acta. Zanimljivo je navesti da je u Njemačkoj osiguranje regulirano tek 1794.godine.

Za razvoj modernog životnog osiguranja od presudne je važnosti bilo formiranje tablica smrtnosti kao osnove za određivanje premije. Tablice su izrađene na temelju statističkih podataka o smrtnosti korištenjem statističkih i matematičkih podataka.⁸ Prvo osiguravajuće društvo koje je primjenjivalo životno osiguranje na temelju tablica smrtnosti je Society for Equitable Assurance of Life, koje je osnovano u Engleskoj 1762.godine zahvaljujući uporabi tablica smrtnosti.⁹ Na taj način se jamčila ekonomska sigurnost u poslovanju životnog osiguranja.

2.2. Vrste i kriteriji razvrstavanja

Klasifikacija osiguranja podrazumijeva podjelu osiguranja koja obuhvaća razvrstavanje pojedinih oblika prema skupinama i vrstama. Razvrstavanje osiguranja bitno je sa stajališta primjene zakonskih i autonomnih izvora prava, stručnog proučavanja, obračuna poslovnih rezultata, formiranja obveznih rezervi i posebnih obveznih računa za neke vrste osiguranja i dr.¹⁰ S obzirom da ne postoje jedinstveni kriteriji za razvrstavanje osiguranja, mogu se primijeniti različiti kriteriji s obzirom na svojstva ili pak na njihovu pravnu narav. Klasične podjele koje postoje su prema mjestu ostvarenja rizika kao što su kopneno, pomorsko, zračno i prema predmetu osiguranja, a to su osiguranje imovine (osiguranje stvari, pomorsko-transportno osiguranje), osiguranje od odgovornosti i osiguranje osoba.

⁵ Pavić D., *loc. cit.*, str 7.

⁶ Prema Bigot, Jean, *Droit des assurances*, Knjiga 3, Pariz 2002., LGDJ, str.5.

⁷ *Ibid.*, str.6.

⁸ Pavić D., *loc. cit.*, str.23.

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/The_Equitable_Life_Assurance_Society posjećeno dana 05.08.2022.

¹⁰ Pavić D., *loc.cit.*, str.9.

U članku 7. stavak 3. Zakona o osiguranju (dalje u tekstu: ZO) navedena je podjela životnih osiguranja. Prva skupina obuhvaća životna osiguranja koja se dijele na:

a) osiguranje života koja pokriva sljedeće rizike:

1. osiguranje za slučaj doživljenja;
2. osiguranje za slučaj smrti;
3. mješovito osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja;
4. osiguranje života s povratom premija;
5. osiguranje kritičnih bolesti;
6. doživotno osiguranje za slučaj smrti;
7. i ostala osiguranja života.¹¹

b) rentno osiguranje koja osigurava periodične isplate tijekom određenog razdoblja ili doživotno;

c) te dopunska osiguranja uz osiguranje života koja se ugovaraju uz životno osiguranje i pokrivaju primjerice rizike; ozljede uključujući nesposobnost za rad, smrt zbog nezgode i invaliditeta zbog nezgode ili bolesti.

Druga skupina su osiguranje za slučaj vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili rođenja. To je osiguranje koje pokriva rizik vjenčanja ili sklapanja životnog partnerstva ili doživljenja unaprijed određene dobi ili rođenja.

Sljedeća skupina je osiguranje života i rentno osiguranje kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja. Osiguranje je vezano za vrijednost udjela UCITS fonda kako je definiran zakonom kojim se uređuje osnivanje i poslovanje otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom, uz vrijednost imovine unutarnjeg fonda, ili uz dionički indeks, odnosno drugu referentnu vrijednost.

Četvrta skupina su tontine. Tontine su osiguranje u kojem se osnivaju udruženja članova kako bi zajednički kapitalizirali svoje doprinose i potom raspodijelili tako prikupljena sredstva preživjelim članovima ili korisnicima umrlih članova.

Peta skupina je osiguranje s kapitalizacijom isplate koje je utemeljeno na aktuarskim izračunima kod kojeg se u zamjenu za jednostrano, odnosno višekratno plaćanje unaprijed ugovorenog iznosa premije preuzimaju obveze iznosa u određenoj visini kroz određeno razdoblje.

Zadnja skupina životnih osiguranja je upravljanje sredstvima zajedničkih mirovinskih fondova koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata.

Osiguravatelji nude veliki broj različitih oblika ugovora o osiguranju života, ali u osnovi postoje samo tri glavne vrste osiguranja koje nam stoje na raspolaganju, a to su osiguranje života za slučaj smrti s određenim trajanjem (riziko osiguranje), osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja (mješovito osiguranje) i doživotno osiguranje za slučaj smrti.¹² Ono što je zajedničko tim vrstama osiguranja što im u bitne parametre

¹¹ ZO, NN, 133/20, čl.7 st.3.

¹² Mašić N., *loc.cit.*, str.48.

spadaju premija, naknade i otkupne vrijednosti ugovorene i utvrđene odnosno poznate od samog početka trajanja osiguranja.

3. PRAVNA VRELA- OPĆENITO

U pravna vrela se ubrajaju norme koje uređuju statusno- organizacijski položaj subjekata te norme koje uređuju sadržaj tog odnosa, koje nazivamo materijalno-pravnim vrelima.

3.1. Statusno-organizacijska vrela

Statusno- organizacijska vrela obuhvaćaju odredbe kojima se uređuje statusni položaj subjekata osigurateljevog odnosa i odnose se na osnivanje, organizaciju, rad i kontrolu subjekata osigurateljevog posla.¹³ ZO je temeljni statusni propis koji je odraz društveno-gospodarskih odnosa u Hrvatskoj.¹⁴ Tijekom zadnjih 20-ak godina bilo je nekoliko izmjena i dopuna te trenutno važi ZO koji je na snazi od 10.prosinca 2020.godine. Osim navedenog, odredbe važne za osiguranje života i nezgoda možemo naći i u drugim zakonima i podzakonskim propisima primjerice Zakon o deviznom poslovanju¹⁵, Zakon o porezu na dohodak¹⁶, Pravilnik o porezu na dohodak¹⁷, Zakon o porezu na dobit¹⁸, Pravilnik o porezu na dobit¹⁹, Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma²⁰ i Pravilnik o obavještanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama²¹.

3.2. Materijalno-pravna vrela

U materijalno-pravna vrela ubrajamo sve one norme koje uređuju ugovor o osiguranju te prava i obveze stranaka i ostalih osoba vezanih uz ugovor o osiguranju. Ugovor o osiguranju je sastavni dio obveznog prava, a to znači da se na ugovor primjenjuju opća i posebna pravila Zakona o obveznim odnosima (dalje u tekstu: ZOO)²². Pored posebnih odredbi koje se u ZOO-u nalaze u glavi sedam odnosno od čl.247²³, primjenjuju se i i druge odredbe ZOO-a, posebno one iz općeg dijela koje govore o sklapanju ugovora, zastupanju, tumačenju, nevažnosti ugovora i dr. ZOO sadrži dvije vrste odredbi koje mogu biti kogentne i dispozitivne. Stranke će moći odstupiti od odredbi samo ako ZOO

¹³ Ćurković M., Ugovor o osiguranju osoba-život-nezgodazdravstveno, Zagreb, 2009., str.25.

¹⁴ ZO, *op. cit.*

¹⁵ Zakon o deviznom poslovanju (pročišćeni tekst, Narodne novine, 52/21).

¹⁶ Zakon o porezu na dohodak (pročišćeni tekst, Narodne novine, 138/20).

¹⁷ Pravilnik o porezu na dohodak (pročišćeni tekst, Narodne novine, 10/2017-289).

¹⁸ Zakon o porezu na dobit (pročišćeni tekst, Narodne novine, 138/20).

¹⁹ Pravilnik o porezu na dobit (pročišćeni tekst, Narodne novine, 95/2005-1885).

²⁰ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma(pročišćeni tekst, Narodne novine, 39/19)

²¹ Pravilnik o obavještanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama (pročišćeni tekst, Narodne novine, 1/2019-6).

²² ZOO, *op. cit.*

²³ *Ibid.*

izričito dopušta i ako je to u nedvojbenom interesu osiguranika.²⁴

Nadalje, u materijalno- pravna vrela ubrajaju se uvjeti osiguranja koji se dijele na opće i posebne. Uvjeti osiguranja su popis ugovornih odredbi koje samostalno donosi osiguratelj za redovito poslovanje pri sklapanju ugovora, kojima su obuhvaćena osnovna pitanja iz ugovornog odnosa.²⁵ Opći ili generalni uvjeti osiguranja su poslovne sheme izrađene i predložene od strane osiguravatelja radi njihove jedinstvene primjene na sve ugovore određene serije i određene vrste osiguranja.²⁶ Oni reguliraju ugovor o osiguranju na opći način ili za pojedinu vrstu osiguranja.²⁷ Dakle, to su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna ugovorna strana prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj stranci, bilo da su sadržani u tipskom ugovoru ili bilo da se na njih ugovor poziva.²⁸ Funkcija im je sklapanje ugovora o osiguranju na tipizirani način, čime se ostvaruje ujednačenost sadržaja ugovora, pojednostavljuje sklapanje ugovora i osigurava veći stupanj pravne sigurnosti.²⁹ Svrstavamo ih u autonomna pravna vrela osiguranja jer su formulirani izvan zakonodavstva. Kada uvjete prihvati i druga strana, oni postaju *lex contractus*, dakle, zakon za ugovorne stranke i slično zakonu određuju sadržaj budućeg ugovora o osiguranju, te su kao takvi, najvažniji izvor prava.³⁰ Iako se ZOO većinom sastoji od prisilnih normi, ipak ostavlja dovoljno prostora za reguliranje ugovornih odnosa te na taj način poštuje slobodu ugovaranja. Ta sloboda omogućuje zaštitu javnog interesa i interesa slabije strane. Opći uvjeti čine sastavni dio ugovora o osiguranju. Osim općih uvjeta osiguranja postoje i posebni ili partikularni uvjeti osiguranja koji uz opće uvjete sadržavaju niz odredaba unaprijed formuliranih od strane ugovaratelja, ali kod ove vrste uvjeta, osiguravatelj dozvoljava pregovaranje. Oni se nalaze u polici, koje ugovaratelj prihvata po svom izboru, u okviru ponude.³¹ Posebnim uvjetima poslovanja derogiraju se neke odredbe općih uvjeta poslovanja i imaju prednost pred općim uvjetima.³² Usmjereni su na utvrđenje sadržaja pojedinačnih ugovora o osiguranju. Pored općih i posebnih uvjeta osiguranja postoje još i dopunski ili specijalni uvjeti koji se odnose na ugovorne odredbe kojima se dopunjuju posebni uvjeti. Najčešće ih stranka napiše rukom ili pisaćim strojem.

Između ostalog, u materijalno-pravna vrela spadaju običaji i običajno pravo, poslovne uzance, pravila struke, sudska praksa i pravna znanost.

²⁴ ZOO, *op. cit.*, čl. 924 st.2.

²⁵ Pravni leksikon, I.Z. Miroslav Krleža, Zagreb, 2007, str.938.

²⁶ De Gregorio A., Fanelli G., *Il contratto di assicurazione*, e.d. Giuffe, Milano, 1987., str.19.

²⁷ Nobile A., *Il contratto di assicurazione e di riassicurazione*, izd. Assinform, Pordenone, 2007, str.73.

²⁸ ZOO, *op.cit.*, čl.295 st.1.

²⁹ Šulejić, Predrag, *Pravo osiguranja*, izd. Dosije, Beograd, 2005, str.52.

³⁰ *Ibid.*, str.52.

³¹ *Ibid.*, str.53.

³² Scalfi G., *Manuale delle assicurazioni private*, izd. Egea, Milano, 1994., str.49.

Kada govorimo o običajima, podrazumijeva se ponašanje ugovornih strana iz ugovora o osiguranju koja su se tijekom dugogodišnje primjene ustalila i uobičajila. Nekad davno, običaji su imali jako veliki značaj jer državna regulativa nije bila razvijena. Danas su države preuzele ulogu reguliranja ugovornih odnosa iz osiguranja. Ipak, zakoni daju mogućnost strankama ugovora da primijene poslovne običaje.³³

Poslovna pravila su poslovni običaji koje je neko tijelo skupilo i kodificiralo, ali u Hrvatskoj se oni ne primjenjuju jer ne postoje.

Pravilima struke smatraju se načela poslovanja profesionalaca ustaljena dugogodišnjim razvojem i potvrđivanjem u praksi. Njihov sadržaj se određuje s obzirom na konkretne okolnosti i dosegnuti društveni razvoj te predstavljaju viši kriterij prema kojemu se ocjenjuje ispravnost provođenja poslovne politike pojedinog osiguravatelja.³⁴

Sudska praksa u Republici Hrvatskoj ne spada u formalne izvore prava osiguranja za razliku od anglosaksonskih zemalja. Međutim, ne možemo zanemariti ulogu sudske prakse koja ja važan, posredan izvor prava.

Pravna znanost ima za cilj da svojim argumentima utječe na stvaranje prava osiguranja te se zbog toga svrstava pod posredan izvor.

U pravna vrela ubrajamo i pravo osiguranja života Europske unije. Direktive se nacionalnim aktom inkorporiraju u nacionalno zakonodavstvo i izjednačavaju osigurateljevo pravo Europske Unije. To su: Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2016/2341 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: Direktiva Solventnost II)³⁵ kao i Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja (dalje u tekstu: Direktiva o distribuciji osiguranja).³⁶ Republika Hrvatska je implementirala odredbe Direktive Solventnost II donošenjem ZO-a 2015. godine, a odredbe Direktive o distribuciji osiguranja izmjenama tog propisa 2018. godine.³⁷ Direktiva Solventnost II uređuje obveze informiranja ugovaratelja osiguranja koje društvo za osiguranje mora ispunjavati nakon što je ugovor sklopljen. Također zadire u još jedno važno pitanje ugovora o životnom osiguranju. Određuje da države članice moraju propisati da ugovaratelji osiguranja koji sklope ugovor o životnom osiguranju mogu otkazati te ugovore tijekom 14 do 30 dana

³³ ZOO, *op. cit.*, čl.12.

³⁴ Ćurković M., *loc. cit.*, str.37.

³⁵ Službeni list EU-a, L 335 17.12.2009., str. 1-155; Službeni list EU-a, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6, svezak 10., str.153-307.

³⁶ Službeni list EU-a, L 26.2.2016.,str. 19-59.

³⁷ ZO, NN, 133/20.

od datuma zaprimanja obavijesti da je ugovor sklopljen. Dostavljanje obavijesti o otkazu od strane ugovaratelja ima za učinak oslobađanje ugovaratelja osiguranja od bilo kojih mogućih obveza koje proizlaze iz ugovora.³⁸

Sastavni dio ugovora o osiguranju života je i polica osiguranja. Riječ polica se izvodi iz latinskog loga *policeo*, što znači obećavati, a značenje upućuje na povijesne listine kojima se nekome nešto kao obveza obećavalo. Ona je najznačajniji dokument u osiguranju i isprava koja prati ugovor o osiguranju, o kojoj ćemo detaljnije u nastavku.³⁹

³⁸ Josipović T., Kanceljak I., Nikšić S., Petrović S., Poljanec K., Babić D.A., Zgrabljic Rotar D., Baretić M., Ernst H., Jakšić T., Bilić A., Potočnjak Ž., Grgić A., Majstorović I., Šimović I., Hoško T., Jurić M., Matanovac Vučković R., Mudrić M., Savić I., Marin J., *Privatno pravo Europske unije*, Narodne novine, Zagreb, 2022., str.993-994.

³⁹ Vidi poglavlje 6.

4. UGOVOR O ŽIVOTNOM OSIGURANJU

Sklapanju ugovora o životnom osiguranju prethodi ponuda za osiguranje koja se smatra prijedlogom za sklapanje ugovora o osiguranju koji je učinjen određenoj osobi i sadrži sve bitne sastojke ugovora. Da bi ponuda bila pogodna za izravno sklapanje ugovora o osiguranju, ona mora sadržavati slobodno i ozbiljno očitovanje volje ponuditelja odnosno *animus contrahendi* i biti upućena određenoj osobi ili osobama⁴⁰. Osim navedenog, ponuda mora sadržavati i ostale bitne sastojke ugovora o osiguranju. Sastojci ugovora o osiguranju života su ugovorne strane, osigurana osoba, rizik obuhvaćen osiguranjem, cijena ili premija osiguranja, osigurani iznos, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića. Ugovor o životnom osiguranju je formalni ugovor i sklapa se u pisanom obliku da bi se na taj način izbjeglo krivo razumijevanje među strankama ugovora o uvjetima. Osim toga, na taj se način osigurava trajni zapis dogovora, zbog toga su ti ugovori i dugoročni.⁴¹

Ugovor između dviju strana može biti jednostran ili dvostran. Ako samo jedna od ugovornih strana daje pravno obvezujuća obećanja prilikom sklapanja ugovora, tada je ugovor jednostran. U tom smislu, polica životnog osiguranja je vrsta jednostranog ugovora jer se osiguratelj obvezuje da će pružiti osigurateljevo pokriće dokle god mu se plaća utvrđena premija. Sve dok se premije plaćaju, osiguratelj je pravno vezan svojim ugovornim obećanjem. S druge strane, ugovaratelj osiguranja nije obećao da će plaćati premije i ne može se zakonski prisiliti da plaća. On ima pravo prekinuti plaćanje premije i raskinuti ugovor o životnom osiguranju kad god hoće.

U praksi, ugovor o životnom osiguranju je tipski i adhezijski što znači da točno sadrži opće i posebne uvjete osiguranja koje donosi osiguravatelj, a ugovaratelj osiguranja ih može prihvatiti ili odbaciti. Podrazumijeva se da je sav teret dokazivanja na osiguratelju u slučaju nedorečenosti ili dvosmislenosti uvjeta iz ugovora.⁴²

Polica osiguranja života je vrsta ugovora kojom jedna ugovorna strana daje nešto vrijednosno drugoj ugovornoj strani u zamjenu za uvjetno obećanje. Ispunjenje osigurateljevog obećanja o plaćanju osigurnine ovisi o smrti osiguranika dok je polica na snazi, a nitko sa sigurnošću ne može reći kada će ta osoba na čiji je život sklopljeno osiguranje umrijeti. Kod riziko polica osiguranja za slučaj smrti, ukoliko osiguranik umre kasnije, odnosno ako polica istekne prije smrti osiguranika, obećanje o plaćanju premije nikada neće biti provedeno, bez obzira na to što su sve premije bile plaćene. Nasuprot tome, moguće je da smrt osiguranika nastupi odmah po sklapanju police, pri čemu će korisnik osiguranja primiti puno više novaca negoli je bilo plaćeno na ime premije.⁴³

⁴⁰ Mašić N., *loc.cit.*, str.117.

⁴¹ *Ibid.*, str.118.

⁴² *Ibid.*

⁴³ *Ibid.*

ZOO određuje da je ugovor o osiguranju života sklopljen kada osiguratelj prihvati ponudu osiguravatelja.⁴⁴

U srednjoj Europi, primjerice, sklapanje osiguranja provodi se tako da posrednik od ponuditelja traži da on uplati prvu premiju osiguranja, a zatim potpisanu ponudu s potvrdom o uplaćenju ponudi prosljeđuje osiguratelju. Ako osiguratelj u spomenutim rokovima ne odbije ponudu, smatra se da ju je prihvatio i da je ugovor o osiguranju sklopljen.⁴⁵

4.1. Stranke ugovora o osiguranju života

Stranke ugovora o životnom osiguranju su osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja. Osim navedenih stranaka, javljaju se i druge osobe koje mogu imati prava i obveze iz ugovora o osiguranju. Međutim, osiguranik i korisnik osiguranja nisu stranke ugovora.

Osiguravatelj je svatko trgovačko društvo koje u skladu s propisima koje postavlja zakonodavac dobije odobrenje za rad. Prema ZO-u, društvo za osiguranje je pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja obavlja poslove životnog ili neživotnog osiguranja, koja ima odobrenje Agencije za obavljanje poslova osiguranja i upisana je u sudski registar nadležnog trgovačkog suda.⁴⁶

Druga ugovorna stranka ugovora o osiguranju života je ugovaratelj osiguranja. To može biti fizička ili pravna osoba koja ima pravnu i poslovnu sposobnost. Ugovaratelj osiguranja je osoba koja s osiguravateljem zaključuje ugovor o osiguranju života.⁴⁷ Ugovaratelj može sklopiti ugovor o osiguranju osobno ili može angažirati punomoćnika da sklopi ugovor u njegovo ime i za njegov račun. Punomoćnik se može kretati samo u granicama danim u punomoći. Maloljetnik koji nema poslovnu sposobnost ne može zaključiti ugovor o životnom osiguranju bez suglasnosti zakonskog zastupnika. Da bi se zaštitilo maloljetnika vrijedi odredba Obiteljskog zakona, prema kojoj roditelji imaju pravo, dužnost i odgovornost upravljati imovinom djeteta s pažnjom odgovornog roditelja, na način da je očuvaju i po mogućnosti uvećaju.⁴⁸ Osoba koja bez valjane punomoći zaključi ugovor o osiguranju u ime drugoga, obvezuje samo ako zastupani naknadno ugovor odobri. Osiguratelj koji bi saznao da zastupnik nema valjanu punomoć ima pravo zahtijevati od zastupanog da se izjasni u određenom roku odobrava li ugovor.⁴⁹ Ako zastupani ni u ostavljenom roku ne odobri ugovor, smatra se da ugovor

⁴⁴ ZOO, *op. cit.*, čl.925. st.1.

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ Osiguravajuće društvo može prestati postojati ako se ispuni jedan od događaja koji su predviđeni propisima. Prestati će postojati ako se pripoji drugom društvu, spoji s drugim društvom, bude oduzeto odobrenje za rad, ne ispunjava uvjet minimalnog temeljnog kapitala propisanog Zakonom o osiguranju, ne pokrije nastale gubitke, bude pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije.

⁴⁷ Ćurković M., *loc.cit.*, str.68.

⁴⁸ Obiteljski zakon, NN, 98/19, čl. 97.

⁴⁹ ZOO, *loc.cit.*, čl. 312 st.2.

nije ni zaključen.⁵⁰ Ukoliko je osiguratelj bio u dobroj vjeri ima pravo od lažnog zastupnika zahtijevati naknadu štete.⁵¹

Druge osobe koje mogu biti vezane za ugovor o životnom osiguranju su posrednici i zastupnici u osiguranju. Između proizvođača i usluga koje osiguravatelji nude na tržištu životnog osiguranja mora postojati određeni posrednik koji će biti zadužen da taj proizvod i usluge promovira, prezentira i plasira. Za poslove posredovanja uobičajeno se koristi izraz brokeri osiguranja.

4.2. Obveze stranaka iz ugovora o životnom osiguranju

Ugovor o životnom osiguranju osim što je obvezujući i dvostran, također je i sinalagmatični ugovor jer stranke imaju određena prava i obveze koja moraju, koliko je to moguće, biti što više ujednačene.

Glavna obveza osiguratelja je pokriće određenog rizika, a njegovo je pravo naplata premije, koja bi trebala biti primjerena preuzetom riziku.⁵² S druge strane, obveza ugovaratelja osiguranja je plaćanje premije osiguranja, a njegovo je najvažnije pravo isplata osiguranog iznosa⁵³. Kako bi se očuvalo povjerenje među strankama, stranke imaju obvezu da se pri sklapanju ugovora međusobno informiraju o značajnim okolnostima, a tijekom trajanja ugovora o okolnostima koje bi mogle poremetiti početnu ravnotežu na štetu jedne ugovorne strane kroz povećanje ili smanjenje rizika.⁵⁴ Ugovaratelj osiguranja odlučuje hoće li sklopiti ugovor i pod kojim uvjetima, zbog toga osiguratelj ima za obvezu da informira, obavijesti, upozna ugovaratelja s općim i posebnim uvjetima osiguranja. Budući da su opći i posebni uvjeti osiguranja ugovorne prirode, da bi obvezivali ugovaratelja, moraju mu biti poznati u trenutku zaključenja ugovora o osiguranju. To je posebno važno kod životnog osiguranja, koje ima dugoročnu štednu komponentu.⁵⁵ Potrebno je da osiguratelj stvarno izvrši predaju uvjeta osiguranja ugovaratelju jer se na taj način nastoji zaštititi slabiju ugovornu stranu, odnosno zaštititi potrošača osigurateljeve usluge.

Prema odredbi članka 380. ZO-a, osiguratelj je dužan prije sklapanja ugovora o osiguranju pismeno obavijestiti ugovaratelja osiguranja o:

1. tvrtki i sjedištu društva za osiguranje koje sklapa ugovor o osiguranju i podružnice koje sklapa ugovor;
2. uvjete osiguranja koji se primjenjuju na ugovor koji se namjerava sklopiti;
3. rok u kojem ponuda obvezuje ponuditelja, pravu na opoziv ponude za sklapanje

⁵⁰ *Ibid.*, čl.312. st.3.

⁵¹ *Ibid.*, čl.312. st.4.

⁵² Ćurković M.,*loc. cit.*, str.89.

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*, str.90.

⁵⁵ *Ibid.*

- ugovora za osiguranje i pravu na odustanak od sklopljenog ugovora o osiguranju;
4. uvjete za prestanak i raskid ugovora;
 5. o vremenu trajanja ugovora o osiguranju;
 6. o visini premije osiguranja, iznosu osiguranja za osnovno i dopunsko pokriće i prema potrebi, o načinu plaćanja i trajanju plaćanja premije osiguranja, visini doprinosa ako je primjenjivo, poreza i drugih troškova i naknada koji se naplaćuju osim premije osiguranja i ukupan iznos plaćanja;
 7. informaciju o postupku rješavanja pritužbi u vezi s ugovorima, uključujući i adresu za primanje pritužbi, i o tijelu nadležnom za rješavanje pritužbi;
 8. o tijelu koje je nadležno za nadzor nad društvom za osiguranje.⁵⁶

Gore navedene informacije moraju se dati kod sklapanja svih ugovora o osiguranju. Međutim kada je riječ o ugovoru o osiguranju života, društvo za osiguranje dužno je posebice navesti i:

1. točnu uputu ugovaratelju osiguranja gdje može pronaći izvješće o solventnosti i financijskom stanju društva za osiguranje, čime se ugovaratelju osiguranja omogućava jednostavan pristup tim informacijama;
2. informacije o premiji osiguranja za svaki iznos osiguranja, kako osnovno tako i dopunsko pokriće te definiciju svakog iznosa osiguranja i opcije iz ugovora o osiguranju;
3. osnovicu, mjerila te uvjete za sudjelovanje u dobiti te pravu na isplatu pripisane dobiti u svim slučajevima isplate;
4. individualizirane tablice otkupnih i kapitaliziranih vrijednosti po godinama trajanja osiguranja u kojoj mjeri su ove vrijednosti garantirane;
5. informaciju da ugovaratelj osiguranja može odustati od ugovora o životnom osiguranju najkasnije u roku od 30 dana od dana primitka obavijesti o sklapanju ugovora, pri čemu ugovaratelj ne snosi obveze koje proizlaze iz tog ugovora;
6. druge posebne informacije koje su potrebne kako bi ugovaratelj osiguranja pravilno razumio rizike na kojima se temelji ugovor i obveza ugovornih strana;
7. informacije o sporazumima za primjenu razdoblja mirovanja koje sadržavaju uvjete i posljedice sklapanja tih sporazuma;
8. mjerodavno pravo koje se primjenjuje, kada stranke nemaju slobodu izbora prava;
9. o slobodi izbora mjerodavnog prava koje društvo za osiguranje predlaže da se izabere kao mjerodavno.⁵⁷

Radi se o vrlo detaljnim informacijama koje služe budućem ugovaratelju osiguranja te mu na taj način olakšavaju snalaženje, uspoređivanje raznih proizvoda i donošenje povoljnije odluke. Osim predugovornog informiranja, osiguravatelji se trude da kroz promidžbene aktivnosti približe što je više moguće svoj proizvod potencijalnim klijentima i tako ih privuku na sklapanje ugovora o osiguranju. Promidžbene aktivnosti i informacije o društvima za osiguranje te o njihovim proizvodima koje nude na tržištu

⁵⁶ ZO, *op.cit.*, čl.380.

⁵⁷ *Ibid.*

potrošačima moraju biti jasne, potpune i istinite koje se temelje na vjerodostojnim podacima.⁵⁸ Prije objave, sve promidžbene informacije osiguravatelj mora dostaviti na odobrenje Agenciji koja provjerava je li sadržaj promidžbenih informacija u skladu s odredbama ZO-a. Ako Agencija utvrdi u roku od 30 dana od primitka obavijesti o promidžbenoj informaciji da nije izrađena u skladu s Zakonom, obavijestit će o tome društvo za osiguranje.⁵⁹ U promidžbene informacije spadaju sve informacije koje su priopćene trećim osobama i potencijalnim ugovarateljima osiguranja i osiguranicima putem oglasa u tisku, radiju, televiziji, putem osobnih posjeta, telefonskih poziva, internetske stranice i elektroničkih medija, putem interaktivne televizije te na bilo koji drugi način iz kojeg proizlazi namjera promidžbe.⁶⁰

U promidžbi koja se odnosi na društva za osiguranje i njihove proizvode, društva za osiguranje:

- ne smiju prikrivati ili pokazivati na način koji dovodi do zablude promidžbenu svrhu i cilj informacije;
- moraju navesti cjelovit, točan, jasan i istinit opis osigurateljevog proizvoda, propisane obveze, projekciju prinosa i mogućnost gubitka te opis rizika koji iz takvog proizvoda proizlazi;
- ne smiju se navoditi lažni ili neprovjereni pokazatelji o društvu za osiguranje, njegovu položaju na tržištu i proizvodima koje nudi;
- činjenice koje iznose u informacijama moraju biti potkrijepljene vjerodostojnim dokazima;
- sve informacije moraju po svom izgledu, sadržaju i obliku biti jednako i istoznačno zastupljene.⁶¹

Jedan od najčešće korištenih oblika promidžbe koji nije dozvoljen odnosno koji je zabranjen po ZO-u je uspjeh i finansijski pokazatelji grupe, holdinga ili konglomerata kojemu pripada i društvo za osiguranje.⁶²

Nadalje, ugovaratelj osiguranja ima obvezu da obavijesti osiguratelja o značajnim okolnostima prilikom sklapanja ugovora o osiguranju života. Uvođenje ove obveze opravdava se time ukoliko bi ugovaratelj prešutio neku važnu činjenicu o riziku ili ju je netočno prijavio, te time uzrokovao manjkavost u suglasnosti volje osiguratelja dovodeći ga u zabludu. Netočna ili nepotpuna prijava činjeničnog stanja proturječi načelu savjesnosti na kojem počiva ugovor o životnom osiguranju. Prijava značajnih okolnosti traži se zbog tehnike osiguranja i potrebe da se izvrši selekcija rizika.⁶³ Njezino uvođenje je nužno jer osiguranik bolje od osiguratelja poznaje okolnosti vezane

⁵⁸ *Ibid.*, čl. 383 st.2.

⁵⁹ *Ibid.*, čl.384. st.1.

⁶⁰ *Ibid.*, st.4.

⁶¹ *Ibid.*, čl. 385 st.1.

⁶² *Ibid.*, st.2.

⁶³ Nikolić N.V., Ugovor o osiguranju, DOZ, Beograd, 1957., str.129.

za rizik kojeg želi osigurati. Osiguratelju je bitno da zna subjektivne i objektivne elemente budućeg ugovora o osiguranju jer on preuzima na sebe rizik, odnosno vjerojatnost nastanka štetnog događaja, za kojeg snosi obvezu isplate ugovorenog iznosa. Te elemente može mu dati samo ugovaratelj osiguranja. Nedopustivo je da osiguravatelj sam vrši istraživanje i individualizaciju rizika. To bi bilo nepovoljno i za ugovaratelja osiguranja te bi bilo skupo i komplicirano. Osiguratelji ponekad sami poduzimaju istraživanje okolnosti koje su im značajne za odluku hoće li i pod kojim uvjetima preuzeti neki rizik, ali to ne smije utjecati na obvezu ugovaratelja osiguranja da ga informira o svim važnim okolnostima uz rizik.

Koje su okolnosti značajne to određuje osiguratelj i one se mogu utvrditi samo od slučaja do slučaja. Od ugovaratelja osiguranja se traži da točno i potpuno prijavi značajne okolnosti. Kada je osiguratelj u dvojbi glede značajnih okolnosti odnosno netočnih i nepotpunih prijava, on će poslati ugovaratelju osiguranja pisani upitnik u kojem će ga tražiti odgovore na pitanja koja se odnose na: dob, podatke o već postojećim ugovorima, o osiguranju od posljedica nezgode ili osiguranju života, izloženost posebnim opasnostima pri obavljanju zanimanja (zračenje, rad s eksplozivnim tvarima, zadržavanje u opasnim prostorijama ili područjima), bračno i obiteljsko stanje, uči li se voziti motorno vozilo, zrakoplov, plovilo, bavi li se različitim sportovima kao što su ronjenje, padobranstvo, ima li kakvu bolest, kakve je imao ozljede, operacije, je li bio u bolnici, lječilištu, na rehabilitaciji, podaci o postojećim bolestima srca, pluća, želuca, bubrega, žući, živaca, duševne bolesti, raka, krvnog tlaka, invaliditeta, ovisnosti o opijatima, tjelesnu visinu, težinu, podatke o osobnom liječniku itd.⁶⁴

Korisnost tih upitnika vidi se u tome što se može uvidjeti značajna okolnost za koju je osiguratelj postavio pitanje i pod kojim uvjetima će se zaključiti ugovor o životnom osiguranju.⁶⁵ Takvim se okolnostima smatraju sve one okolnosti za koje je osiguratelj postavio pisana pitanja u ponudi osiguranja.⁶⁶ Nadalje, prihvaća se da se ugovaratelja osiguranja, koji je točno i potpuno odgovorio na sva pitanja koja mu je osiguratelj postavio u upitniku, a poslije se utvrdi da postoji još neka značajna okolnost koju nije prijavio, ne može prigovoriti savjesnosti.⁶⁷

Sve što je navedeno za pisane upitnike osiguravatelja odnosi se i na liječničke preglede. Sam ZOO propisuje u čl. 925. st.4. da pisana ponuda učinjena osiguratelju za sklapanje ugovora o osiguranju veže ponuditelja, ako on nije odredio kraći rok, za vrijeme od 8 dana otkad je ponuda prispjela osiguratelju, a ako je potreban liječnički pregled, onda za

⁶⁴ Ćurković M., *loc. cit.*, str.99.

⁶⁵ Šulejić, *loc. cit.*, str.225.

⁶⁶ <https://www.merkur.hr/documents/221703/282968/U%C5%BDUL-0621+Uvjeti+za+osiguranje+%C5%BEivota+za+slu%C4%8Daj+smrti+i+do%C5%BEivljenja+kod+kojeg+ugovaratelj+osiguranja+snosi+rizik+ulaganja+Merkur+Zelena+budu%C4%87nost.pdf/e24ac63e-17e5-8810-4e42-c8f37e4a57b0?t=1624861588568> posjećeno dana 10.08.2022.

⁶⁷ Nikolić N.V., *loc. cit.*, str.128.

vrijeme od 30 dana.⁶⁸ Liječnik ocjenjuje zdravstveno stanje potencijalnog osiguranika. Na temelju njegovog nalaza i mišljenja osiguratelj procjenjuje rizik osiguranja. O ishodu liječničkog pregleda ovisi hoće li osiguratelj sklopiti ugovor o osiguranju života ili neće. Liječnik se nalazi u ulozi punomoćnika osiguratelju. Ukoliko liječnik propusti, to će ići na štetu osiguravatelja, ali to ne oslobađa ugovaratelja osiguranja obveze da priopći osiguravatelju sve važne okolnosti koje se odnose na njegovo zdravstveno stanje.⁶⁹

Zakonodavac štiti osiguravatelja jer polazi od toga da je u dobroj vjeri. No, ukoliko ta pretpostavka otpadne, nema razloga da se i dalje osiguravatelj štiti. Prema odredbi čl. 935. ZOO-a, osiguravatelj se neće moći pozivati na netočnost prijave ili na prešućivanje ako su mu u trenutku sklapanja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugovaratelj osiguranja netočno prijavio ili prešutio.⁷⁰ Bilo bi protivno načelu savjesnosti da se omogući osiguravatelju da se poziva na netočnost ili nepotpunost prijave. Isto vrijedi ako je osiguravatelj saznao za te okolnosti za vrijeme trajanja osiguranja, a nije se koristio zakonskim ovlaštenjima.⁷¹

Od davnina je postavljeno načelo da se ugovori sklapaju pod uvjetima klauzule *rebus sic stantibus*. Od tuda proizlazi i obveza ugovaratelja da obavještava osiguravatelja o promjeni rizika tijekom trajanja ugovora o osiguranju koje mogu biti značajne za ocjenu rizika.⁷² Promijenjene okolnosti mogu dovesti do povećanja ili smanjenja rizika. Rizik se može povećati iz raznih razloga. Kada se rizik poveća dovodi po povećanja i premije osiguranja. Uzima se u obzir samo individualno povećanje rizika. Uzroci povećanja mogu biti ponašanje samo ugovaratelja odnosno osiguranika ili događaji izvan njihovog ponašanja. Kod osiguranja imovine, ugovaratelj osiguranja je dužan obavijestiti osiguratelja o svakoj promijeni okolnosti koja može biti od značaja za ocjenu rizika. Kada je u pitanju osiguranje osoba, onda je samo rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.⁷³ Promjena zanimanja može biti takva, da ukoliko je osiguratelj znao za tu činjenicu u trenutku sklapanja ugovora on ne bi sklopio ugovor te može raskinuti ugovor.⁷⁴ Ugovaratelj je dužan bez odgađanja obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika, ako je povećanje nastalo kao posljedica njegovog postupka. Kada dođe do povećanja rizika bez njegovog sudjelovanja, dužan ga je obavijestiti u roku od 40 dana otkad je za to saznao ili morao saznati. Ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugovaratelju predložiti novu stopu

⁶⁸ ZOO, *op. cit.*, čl.925 st.4.

⁶⁹ Ćurković M., *loc. cit.*, str.100.

⁷⁰ ZOO, *op. cit.*, čl.935 st.1.

⁷¹ *Ibid.*, st.2.

⁷² *Ibid.*, čl.938 st.1.

⁷³ ZOO, *op. cit.*, čl.938 st.1.

⁷⁴ *Ibid.*, st.3.

premije.⁷⁵ Iz navedenog se može zaključiti da se ugovaratelju daje mogućnost izbora. On to može, ali i ne mora. Ako ugovaratelj ne pristane na novu stopu premije u roku od 40 dana od dana primitka prijedloga, ugovor prestaje *ex lege*. Osiguratelj se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugovaratelju osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku od mjesec dana.⁷⁶ Ipak, osiguratelj može predložiti ugovaratelju smanjenje osigurane svote kojom se izjednačavaju rizik i premija. Svoju volju ugovaratelj može očitovati izričito ili konkludentno. Može se, međutim dogoditi i da se osigurani slučaj dogodi u međuvremenu, prije nego što je osiguratelj obaviješten o povećanju rizika ili nakon što je obaviješten o povećanju, ali prije nego što je raskinuo ugovor ili postigao sporazum s ugovarateljem osiguranja o povećanju rizika.⁷⁷ Tada će se osigurina smanjiti u razmjeru između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.⁷⁸

Promjena okolnosti može uzrokovati i smanjenje rizika. Ako se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kada je osiguratelj obaviješten.⁷⁹ Kako ugovaratelj osiguranja ima mogućnost izbora glede nove stope premije, tako i osiguratelj ima mogućnost odabira hoće li pristati na smanjenje. Ako ne pristane, ugovaratelju osiguranja pripada pravo da raskine ugovor o osiguranju.

Postoji specifičnost u pogledu netočne prijave starosti osiguranika. Pristupna starost od velike je važnosti o kojoj ovisi rizičnost ugovora o osiguranju života. Utvrđuje se na način da se od godine sklapanja ugovora o osiguranju odbije godina rođenja osigurane osobe.⁸⁰ Zakonodavac je odlučio to posebno regulirati u članku 968. ZOO-a, u kojem navodi da će tada ugovor o osiguranju biti ništetan i osiguratelj je dužan vratiti sve primljene premije ako su pri njegovu sklapanju netočno prijavljene godine života osiguranika, a njegove stvarne godine prelaze granicu predviđenu u uvjetima i tarifama osiguratelja. Ako je netočno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine prelaze granicu predviđenu za osiguranje života, ugovor je pravovaljan, ali se osigurani iznos smanjuje. Kada osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno pri sklapanju ugovora, premija se smanjuje na odgovarajući iznos, a osiguratelj je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.⁸¹

Nadalje, ugovorom o osiguranju osiguratelj preuzima obvezu plaćanja osigurane svote ukoliko nastane ugovoreni rizik, a ugovaratelj osiguranja se obvezuje za to platiti

⁷⁵ *Ibid.*, st.4.

⁷⁶ *Ibid.*, st.6.

⁷⁷ Ćurković M., *loc. cit.*, str.107.

⁷⁸ ZOO, *op. cit.*, čl.939.

⁷⁹ *Ibid.*, čl.940 st.1.

⁸⁰ Ćurković M., *loc. cit.*, str.107.

⁸¹ ZOO, NN, 126/21.

premiju osiguranja s obzirom na pravnu narav ugovora koji je dvostrano pravni posao. Premija predstavlja cijenu usluge koju osiguravatelj pruža ugovaratelju osiguranja.⁸² Stranke sporazumom, na temelju podataka u ponudi, godina života, spola osiguranika, zanimanja, trajanja osiguranja određuju visinu osigurane svote i premije osiguranja kao protuusluge.⁸³ Međutim, tarife nisu sastavni dio ugovora o osiguranju, pa premija koju ugovore osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja ima prednost pred premijom određenom tarifnim sustavom osiguravajućeg društva.⁸⁴ Cijena premije osiguranja ovisi o nekoliko bitnih elemenata kao što su vjerojatnost nastanka osiguranog slučaja što se utvrđuje tablicom smrtnosti, visina osiguranih svota, pristupna dob osiguranika koja se odnosi na razliku između kalendarske godine u kojoj se zaključuje osiguranje i kalendarske godine u kojoj je osiguranik rođen te trajanju ugovora o osiguranju. Ako ugovor dulje traje onda je i premija manja. Osim navedenih elemenata, bitan je način plaćanja, troškovi provođenja poslova osiguranja i ukalkulirana profit.⁸⁵

Premija se plaća sukladno sporazumu stranaka, a ako je treba platiti odjednom, onda se plaća u onom trenutku kada ugovaratelj i osiguravatelj sklapaju ugovor o osiguranju.⁸⁶ Premiju je jedino dužan platiti ugovaratelj osiguranja, dok je osiguravatelj dužan primiti premiju od svake osobe koja ima pravni interes da premija bude plaćena.⁸⁷ Mjesto plaćanja stranke određuju u ugovoru o osiguranju, a kada se stranke nisu dogovorile, zakonodavac je odredio da to bude mjesto u kojem ugovaratelj osiguranja ima svoje sjedište odnosno prebivalište.⁸⁸

Kada ugovaratelj osiguranja života ne plati premiju o dospelosti, osiguravatelj neće imati mogućnost potraživati njezinu naplatu sudskim putem. Razlog zbog čega ZOO zabranjuje naplatu sudskim putem je da zakonodavac zauzima stajalište da ugovor o osiguranju života ima štednu komponentu i da nikoga ne možemo siliti da štedi. Trajanje ugovora o osiguranju života je uglavnom dugoročno, pa je nužno ostaviti slobodu ugovaratelju osiguranja da samostalno odluči hoće li premiju plaćati ili ne.⁸⁹ Jedna od posljedica koje se mogu dogoditi ukoliko se ne plaća premija je raskid ugovora o osiguranja života. ZOO navodi u čl.969. st.2 da ako ugovaratelj osiguranja nakon što mu bude dostavljen preporučenim pismom poziv osiguravatelja, ne plati premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od mjesec dana, osiguratelju stoji na raspolaganju da, ukoliko su do tada plaćene barem 3 godišnje

⁸² Kočović, Jelena-Šulejić, Predrag, *Osiguranje*, izd. CID, Beograd, 2002., str.68.

⁸³ [https://crosig.hr/media/op%C4%87i_uvjeti_za_osiguranje_osoba_od_posljedica_nesretnog_sluC4%8Daja_\(nezgode\).pdf](https://crosig.hr/media/op%C4%87i_uvjeti_za_osiguranje_osoba_od_posljedica_nesretnog_sluC4%8Daja_(nezgode).pdf) posjećeno dana 15.08.2022.

⁸⁴ Ćurković M., *loc. cit.*, str.109.

⁸⁵ *Ibid.*

⁸⁶ ZOO, NN, 126/21.

⁸⁷ ZOO, *op. cit.*, čl.936. st.1.

⁸⁸ *Ibid.*, st.3.

⁸⁹ Ćurković M., *loc. cit.*, str.112.

premije, izjavi ugovaratelju da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja ili u suprotnom će raskinuti ugovor o osiguranju.⁹⁰

Otkup osiguranja se definira kao postupak prekida osiguranja života prije isteka ugovorenog trajanja osiguranja, pri kojemu osiguratelj isplaćuje otkupnu vrijednost police osiguranja života. Po svojoj pravnoj prirodi, to je jednostrani akt ugovaratelja osiguranja koji dovodi do prestanka ugovora o osiguranju života.⁹¹ Otkup je, dakle, pravo, ugovaratelja osiguranja da traži isplatu matematičke pričuve po ugovoru o osiguranju života. Matematička pričuva je višak premije prikupljene u prvim godinama trajanja ugovora uvećana za ostvarene kamate.⁹² Otkup je u svakom slučaju štetna radnja za ugovaratelja osiguranja, jer se ugovor raskida prije isteka vremena. Stoga se otkup vrši samo na zahtjev ugovaratelja osiguranja.⁹³ Uvjeti pod kojima ugovaratelj osiguranja može tražiti otkup moraju biti navedeni u polici osiguranja. Čl. 13. st.2. Općih uvjeta Croatia osiguranja iz 1992.godine, navodi da do raskida ugovora o osiguranju radi isplate otkupne vrijednosti police može doći radi iseljenja s područja države, smrti korisnika, radi potpune invalidnosti ili gubitka poslovne sposobnosti, nezaposlenosti osiguranika i sklapanja novog osiguranja života s dvostrukom ili višestrukom mjesečnom premijom.⁹⁴

Mogućnost predujma također je jedan institut specifičan za osiguranje života.⁹⁵ Kada ugovaratelj osiguranja ne može plaćati premiju, a ne želi raskid ugovora, otkup ili kapitalizaciju, onda će se odlučiti na predujam. Čl. 979. ZOO-a određuje predujam kao pravo ugovaratelja osiguranja, koji ima zaključen ugovor o osiguranju života, na isplatu dijela osigurane svote do visine otkupne vrijednosti police te je dužan plaćati određene kamate. Ako ugovaratelj osiguranja zakasni s plaćanjem dospjelih kamata, postupat će se kao da je zahtijevao otkup. Detaljni uvjeti davanja predujma, mogućnosti da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguratelju, visinu kamatne stope i posljedice neplaćanje dospjelih kamata moraju biti navedeni u polici osiguranja.⁹⁶ Upravo iz navedene odredbe proizlazi da će pravo na predujam imati samo onaj ugovaratelj osiguranja koji je platio najmanje trogodišnju premiju osiguranja života.⁹⁷

Pravo na mirovanje osiguranja ugovaratelj može koristiti ako nije u mogućnosti plaćati premiju ili se dogodi neka otežana situacija kao npr. nesretni slučaj. Mirovanje može trajati samo određeno vrijeme, kroz koje ugovaratelj osiguranja nije dužan plaćati premiju.⁹⁸

⁹⁰ ZOO, *op. cit.*, čl.936. st.2.

⁹¹ Couilbault, *Les grands principes de L' assurance, L'Argus de L'assurance*, Paris, 2000, str. 391.

⁹² Pavić D., *loc. cit.*, str.361.

⁹³ Ćurković M., *loc. cit.*, str.115.

⁹⁴ *Ibid.*, str.116.

⁹⁵ *Ibid.*, str.117.

⁹⁶ ZOO, *op. cit.*, čl.979. st. 4.

⁹⁷ Ćurković M., *loc. cit.*, str.117.

⁹⁸ *Ibid.*

Kada je ugovor o osiguranju života raskinut zbog neplaćanja premije ili isplate otkupne vrijednosti, on je definitivno prestao postojati. Ipak, uvjeti osiguranja navode obnovu ugovora o osiguranju života.⁹⁹ Obnovom se ugovor ne vraća na početak. Obveza osiguratelja po obnovljenom ugovoru počinje u roku od 24 sata od onog dana kada je osiguravatelj prihvatio zahtjev za obnovom, ako su do tada ispunjene sve pretpostavke za obnovu ugovora.

Glavna obveza osiguravatelja iz ugovora o osiguranju je isplata ugovorene svote ili rente u slučaju nastupa osiguranog rizika.¹⁰⁰ Osim glavne obveze, u sporedne obveze svrstavaju se obveze osiguravatelja da dozvoli otkup osiguranja, da izvrši kapitalizaciju osigurane svote, da isplati zatraženi predujam dijela osigurane svote te da, u skladu s ugovorom, omogući korisniku osiguranja sudjelovanje u dobiti.¹⁰¹ Osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od 40 dana, ali ako je za utvrđenje postojanja osigurateljve obveze ili njezina iznosa potrebno određeno vrijeme, osiguratelj je dužan isplatiti u roku od 30 dana od dana primitka odštetnog zahtjeva ili ga u istom roku obavijestiti da njegov zahtjev nije osnovan.¹⁰² Često je potrebno prikupiti dokumentaciju od nadležnih tijela kako bi se utvrdilo postojanje obveze osiguratelja. U tu dokumentaciju, primjerice, ulaze zapisnici nadležnih tijela s mjesta nezgode koja je izazvala smrt, obdukcijski nalazi, liječnička dokumentacija o zdravstvenom stanju osigurane osobe u trenutku sklapanja ugovora i u trenutku nastupanja smrti, usporedba te dokumentacije s odgovorima u ponudi, utvrđivanja je li postojao anormalni rizik itd.¹⁰³ Osiguravatelj koji ne ispuni svoju obvezu u gore navedenim rokovima, dužan je platiti osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.¹⁰⁴

Kolika je visina osigurateljve obveze određuju uvjeti ugovora o osiguranju života. Jedna od značajnih odredbi u svim uvjetima osiguranja života je klauzula o karenici. Karenca je razdoblje određeno ugovorom koje slijedi nakon zaključenja ugovora, tijekom kojega ugovor o osiguranju traje, ali obveza osiguratelja da isplati osiguranu svotu ili rentu ne postoji, ili postoji u nekom manjem iznosu. Razlika postoji u odnosu na to je li ugovor s liječničkim pregledom ili bez liječničkog pregleda. U prvom slučaju, kad je ugovor s liječničkim pregledom, obično se isplaćuje odmah osigurana svota, a kada je bez liječničkog pregleda, onda se određuje karenca kroz određeno vrijeme, ili ako događaj nastupi u vrijeme karence, obveza osiguravatelja se smanjuje.¹⁰⁵ Jasno je da to vrijedi samo kod pokrića rizika smrti.

⁹⁹ https://crosig.hr/media/osiguranja/zivotno/zahtjev_za_promjenom_po_polici_osiguranja_zivota/zahtjev_za_obnovu_ugovora_o_osiguranju_%C5%BEivota.pdf posjećeno dana 15.08.2022.

¹⁰⁰ Ćurković M., *loc. cit.*, str.120.

¹⁰¹ *Ibid.*

¹⁰² ZOO, *loc. cit.*, čl. 943 st.1. i 2.

¹⁰³ Ćurković M., *loc. cit.*, str.121.

¹⁰⁴ ZOO, *op. cit.*, čl. 943 st.4.

¹⁰⁵ Ćurković M., *loc. cit.*, str.122.

Klauzula o isključenju određenih događaja iz osigurateljeve zaštite opisuje stvarno stanje koje ne potpada pod osigurani slučaj. Klauzula mora biti formalna i ograničena. Da bi bila valjana, mora se pozivati na precizna pravila ili događaje koji se ne mogu tumačiti ambivalentno, kako bi ugovaratelj prostim čitanjem ugovora shvatio osigurateljevo jamstvo koje je potpisao. Krivnja, uzročnost i ostali subjektivni elementi vezani uz isključenje rizika nisu ekvivalenti za obvezu osiguratelja.

Rizici isključeni iz osigurateljeve zaštite mogu biti propisani zakonom ili mogu biti određeni u uvjetima ugovora o osiguranju života. Među zakonom isključene rizike nalazimo ratne operacije. Ako je smrt osiguranika prouzročena ratnim operacijama, osiguratelj nije dužan isplatiti korisniku osiguranja osigurani iznos, ali je dužan isplatiti matematičku pričuvu iz ugovora, ako stranke nisu drugačije ugovorile.¹⁰⁶ Nadalje, ratni događaj prekida normalan tijek događaja. Na taj način štete koje nastanu kao posljedica rata nepredviđene su u svom obliku, opsegu, značaju i visini, a to znači da ne mogu biti uzete u obzir pri kalkulaciji premije. Nije bitno tko, i koja je namjera i svrha korištenja oružja. Sigurno je da u ratne operacije spada aktivnost zaraćenih stranaka, kao što su napadi, obrane, izravni okršaji, zasjede, prometne nesreće u svezi s vojnom aktivnošću, zrakoplovne ili brodske nesreće, potapanja te zapaljenja. Među najznačajnije, ali i najspornije operacije svrstava se postavljanje mina u ratu i stradavanje od tih mina nakon završetka rata. Zbog toga je važno odrediti vremenski limit isključenja rizika od mina, jer taj rizik može trajati godinama nakon potpunog završetka ratnih operacija.¹⁰⁷

Rizik samoubojstva osiguranika također je isključen iz osiguranja *ex lege*. Međutim postoji razlika s obzirom kada se dogodilo samoubojstvo. Ako se samoubojstvo dogodilo u prvoj godini osiguranja, onda nije obuhvaćeno ugovorom o osiguranju za slučaj smrti. U slučaju da se samoubojstvo dogodilo u roku od 3 godine od dana sklapanja ugovora, osiguratelj nije dužan isplatiti korisniku osiguranja osigurani iznos, nego samo matematičku pričuvu ugovora, osim ako stranke nisu drugačije ugovorile.¹⁰⁸

Namjera je općenito isključena iz osigurateljevog rizika. Tako i rizik namjerno uzrokovane smrti osigurane osobe od strane korisnika, oslobađa osiguratelja obveze isplate osigurane svote. No i dalje ostaje njegova obveza plaćanja ugovaratelju osiguranja matematičke rezerve, a ako je ugovaratelj osiguranja bio i osiguranik, onda će isplatiti njegovim nasljednicima.¹⁰⁹

ZOO dozvoljava strankama da ugovorom o osiguranju za slučaj smrti ili od nesretnog slučaja isključe iz osiguranja i druge rizike. Uobičajeno je da se isključuju rizici poput

¹⁰⁶ ZOO, *op. cit.*, čl. 976.

¹⁰⁷ Čurković M., *loc. cit.*, str.123.

¹⁰⁸ ZOO, *loc. cit.*, čl.973.

¹⁰⁹ ZOO, *loc. cit.*, čl.974.

posebno opasnih zanimanja, boravka u određenim zemljama koje se izložene nesigurnosti ili epidemijama bolesti te posljedice prethodnih bolesti ili nezgoda.

5. OSIGURANJE ZA SLUČAJ SMRTI

Osiguranje za slučaj smrti je vrsta životnog osiguranja gdje se osigurana svota isplaćuje nakon smrti osiguranika, uz uvjet da se smrt dogodila za vrijeme trajanja ugovora. Osiguranje traje između datuma početka osiguranja i eventualnog nastanka osiguranog slučaja, a najkasnije do datuma isteka osiguranja. Treba naglasiti da osiguranik nema pravo na isplatu ukoliko doživi datum isteka ugovora.

Premije se plaćaju jednokratno ili višekratno, uobičajeno godišnje zbog toga što su premije niske. Osnovni razlog niske cijene leži u činjenici što nema štednu komponentu. Višekratne premije se plaćaju u fiksnim iznosima i osiguratelj ih ne može sam mijenjati u tijeku trajanja osiguranja. Premije se plaćaju tijekom trajanja osiguranja.¹¹⁰ Ugovaratelj osiguranja ima mogućnost sklapanja novog osiguranja, primjerice mješovitog osiguranja, za vrijeme dok je tekuće osiguranje za slučaj smrti još na snazi. Polica osiguranja života (mješovito osiguranje) pokriva rizik osigurane osobe koja može nastupiti na bilo koji način (prirodno, bolest ili nezgoda) te doživljenja određenog ugovorenog roka (rok na koji je polica ugovorena). U slučaju smrti osigurane osobe za vrijeme trajanja osiguranja, korisniku police se isplaćuje osigurani iznos. U slučaju kad osigurana osoba doživi dogovoreni period osiguranja, osigurani iznos se također isplaćuje osobi koja je navedena kao korisnik police. Ovakva polica ima štednu komponentu. S druge strane, polica osiguranja za slučaj smrti (riziko), pokriva rizik smrti koja može nastupiti na bilo koji način (prirodno, bolest ili nezgoda). U slučaju smrti osigurane osobe za vrijeme trajanja osiguranja, korisniku police se isplaćuje osigurani iznos. Ali u slučajevima kad osigurana osoba doživi dogovoreno razdoblje osiguranja, nema isplate osigurane svote, te zbog toga nema štednu komponentu.¹¹¹

Polica osiguranja za slučaj smrti kupuje se kada je život izložen posebnim rizicima ili kada se odlazi na poslovni put. Na taj način se pruža zaštita članovima osiguranikove obitelji ili o njemu ovisnih osoba protiv financijskih gubitaka kojima bi mogli biti izloženi u slučaju smrti osiguranika. Ovo osiguranje često kupuju i pravne osobe, najčešće trgovačka društva, a koristi se za osiguranje zaštite u slučaju financijskog gubitka koji može nastati kao posljedica smrti ključne osobe unutar trgovačkog društva.

Osiguranje za slučaj smrti obično se kupuje kao osiguranje kredita. Kod njega osigurana svota pada u vremenu onako kako pada i neotplaćeni dio kredita. Premija za ovo osiguranje je povoljnija od one za slučaj smrti. Npr. pri kupnji kuće ili stana na kredit potrebno je osigurateljevo pokriće za određeni rok koje bi omogućilo osiguranikovim nasljednicima da nastave plaćanje preuzetih kredita u slučaju njegove eventualne smrti.

¹¹⁰ Mašić N., *loc. cit.*, str. 49.

¹¹¹ <https://www.erstebank.hr/hr/pomoc/help-center/kredit/polica-osiguranja-zivota-ili-polica-osiguranja-od-nezgode> posjećeno dana 15.08.2022.

6. POLICA OSIGURANJA ŽIVOTA – POJAM I VRSTE

Osim općih, posebnih i dopunskih uvjeta osiguranja i ponude, sastavni dio ugovora o životnom osiguranju je i polica osiguranja. Polica je najvažnije dokazno sredstvo za dokazivanje postojanja ugovora o osiguranju kada sadrži sve bitne sastojke ugovora. U polici osiguranja moraju biti naznačene ugovorne strane, ime i prezime osobe na čiji se život odnosi osiguranje, njena pristupna dob u osiguranje ili nadnevak njezina rođenja, vrsta osiguranja, početak i trajanje osiguranja, osigurana svota i premija, datum izdavanja police i potpisi ugovornih strana.¹¹² Potpis police od strane stranaka ima konstitutivno značenje za nastanak ugovora. Ta je odredba prisilne naravi pa stranke nemaju slobodu ugovoriti drugačije.¹¹³

Polica osiguranja života po svojim je svojstvima bliža vrijednosnim papirima, nego polici u imovinskim osiguranjima. U polici osiguranja života precizno je navedena obveza. Prenosiva je, a osigurana svota fiksno određena i mjerodavna za utvrđivanje obveze osiguratelja neovisno o postojanju interesa osiguranja i visini nastale štete.¹¹⁴ Bez obzira što polica osiguranja ima obilježja koja su svojstvena vrijednosnom papiru, ne može se reći da je potpuni vrijednosni papir¹¹⁵. ZO ograničava prijenos takve police. Ona ne može glasiti na donositelja, a za valjanost indosamenta pri prijenosu police osiguranja potrebno je da sadrži ime korisnika, nadnevak indosiranja i potpis indosanta.¹¹⁶ I kod prijenosa police osiguranja života vrijedi načelo da je osiguratelj ovlašten korisniku osiguranja staviti sve one prigovore iz osnovnog posla koje bi mogao staviti i ugovaratelju osiguranja tj. prigovore izvan isprave, a što nije moguće kod vrijednosnih papira.¹¹⁷ Iz navedenog se može zaključiti da polica osiguranja u našem pravnom sustavu, neovisno o tome što se prenosi prema pravilima koja vrijede za vrijednosne papire, nije vrijednosni papir. Tražbina sadržana u polici osiguranja nije apstraktno pravne naravi, neovisno o tome je li se primjenjuju pravila osiguranja prije ili poslije nastanka štete.¹¹⁸

Polica osiguranja života mora upućivati na uvjete pod kojima je ugovor sklopljen. Iz njih mora biti jasno vidljivo pod kojim uvjetima ugovaratelj osiguranja može tražiti isplatu otkupne vrijednosti, odnosno pod kojim uvjetima ugovaratelj može tražiti predujam na policu.

Prema ZOO-u, u članku 967.st.2. navode se vrste polica osiguranja koje mogu glasiti na određenu osobu ili po naredbi, ali ne može glasiti na donositelja.¹¹⁹ Zabrana izdavanja

¹¹² Mašić N., *loc. cit.*, str.119.

¹¹³ Pavić D., *loc. cit.*, str.339.

¹¹⁴ Čurković M., *Ugovor o osiguranju*, Zagreb, 2005, str.34.

¹¹⁵ Jakaš B., *Pravo osiguranja*, Zagreb, 1984., str.75.

¹¹⁶ Pavić D., *loc. cit.*, str. 184.

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ Pavić D., *Pomorsko osiguranje*, Knjiga I, Croatia osiguranje, Zagreb, 1986., str.130.

¹¹⁹ ZOO, *op. cit.*, čl.967. st.2.

police na donositelja postoji kako bi se onemogućile razne manipulacije vezane za život osigurane osobe.

6.1. Zalaganje i vinkulacija police osiguranja života

Polica osiguranja života ima svoju otkupnu vrijednost koja je određena ZOO-om ili pak ugovorom o osiguranju odnosno uvjetima osiguranja.¹²⁰ Kako se prava mogu prenijeti na drugu osobu, polica osiguranja se može dati i u zalog. Policu osiguranja može dati u zalog ugovaratelj osiguranja, te mu za to nije potreban pristanak korisnika, osim ako je imenovanje korisnika postalo neopozivo. U zalog, policu osiguranja može dati i korisnik osiguranja, ali mu je za to potreban pristanak ugovaratelja osiguranja i i osiguranika.¹²¹ Ako se radi o polici osiguranja po naredbi, davanje u zalog otkupne vrijednosti police se obavlja indosamentom.¹²² Polica osiguranja života koja glasi na ime zalaže se tradicijom vjerovniku, što zapravo znači da vjerovnik dolazi u posjed police osiguranja. On ju čuva i ako dužnik podmiri potraživanja zbog kojeg je polica dana u zalog, vjerovnik policu vraća zalagodavatelju. Moguće je da se posebnom ispravom polica založi kod više vjerovnika, u kojoj će se navesti koji od njih ju fizički drži. Taj vjerovnik mora biti obaviješten o ostalim vjerovnicima kojima je polica založena. Ako se dogodi osigurani slučaj, vjerovnik kod kojeg se nalazi polica će se naplatiti iz osigurane svote. Ima pravo naplatiti svoja potraživanja zajedno s uračunatim kamatama i troškovima zaloga. Kada se polica založi kod više vjerovnika, oni će se naplaćivati prema redosljedu nastanka njihova založena prava. Zalaganje police ima učinak prema osiguratelju samo ako je pisano obaviješten o zalaganju police određenom vjerovniku.¹²³

Osnovni temelj zahtjeva za vinkulacijom police osiguranja predstavlja izjava osiguranika kojom se daje uputa osiguratelju da se, po nastanku osiguranog slučaja, osigurnina isplaćuje vinkulantu, ili da se osigurnina bez prethodnog pristanka vinkulanta ne može isplatiti osiguraniku. Zahtjev za vinkulacijom police osiguranja stoga predstavlja uputu osiguraniku odnosno korisniku osiguranja koja je po svojoj pravnoj prirodi unaprijed dana (prije nastanka osiguranog slučaja) i uvjetna uputa (za slučaj nastupa osiguranog slučaja) i koja se isključivo odnosi na pitanje isplate osigurnine bilo izravno vinkulantu, bilo osiguraniku odnosno korisniku osiguranja uz prethodnu suglasnost vinkulanta.¹²⁴ Promatrano s aspekta vinkulanta, on mora imati pravni i materijalni interes prema predmetu osiguranja. ZOO navodi u čl. 962. da je

¹²⁰ Ćurković M., *loc. cit.*, str. 53.

¹²¹ *Ibid.*

¹²² ZOO, *op. cit.*, čl.980.

¹²³ *Ibid.*, st.2.

¹²⁴ Mudrić M., Otvoreni problemi u vezi vinkulacije police osiguranja, Zbornik radova s međunarodne znanstveno- stručne konferencije, Hrvatski dani osiguranja 2017., Hrvatski ured za osiguranje, Zagreb, 2017 str. 100.

vinkulant isključivi nositelj prava na isplatu osigurnine.¹²⁵ Pritom, treba naglasiti kako osiguratelj prema trećoj osobi može isticati sve prigovore koje je mogao isticati i protiv osiguranika, a što se također odnosi i na osobu vinkulanta.¹²⁶ Bitno je za naglasiti kako vinkulant nije u mogućnosti unaprijed utvrditi konkretnu potencijalnu imovinsku korist iz vinkulirane police osiguranja. Kako je isplata osigurnine ograničena visinom osiguranikovog dugovanja u trenutku isplate, višak tako stečene imovine mora se vratiti osiguraniku.¹²⁷

U većini slučajeva, polica osiguranja života koristi se kao instrument osiguranja naplate kredita. To zapravo znači, da će osiguravajuće društvo, ako se dogodi osigurani slučaj, svotu osiguranja isplatiti banci umjesto osiguraniku ili ugovaratelju osiguranja. Vinkulacijom banka dobiva prednost pri isplati osigurane svote ili njezinog vinkuliranog dijela, pod uvjetom da postoji opravdani razlog, kao što bi to bilo postojeće dugovanje po kreditu. Banka se temeljem vinkulacije može naplatiti samo do visine duga klijenta po kreditu, uz koji je vinkulacija police vezana kao instrument osiguranja naplate kredita, a preostali iznos se isplaćuje osiguraniku odnosno korisniku osiguranja. Vinkulacija police osiguranja obično se vrši na zahtjev kreditora odnosno banke, a radi osiguranja njegove tražbine u slučaju nastanka neplaniranog štetnog događaja npr. smrti dužnika. Vinkulirati se mogu sva prava koja prihvati banka. Jedan od osnovnih razloga zašto se može koristiti vinkulacija police osiguranja je da se osigura financijska sigurnost obitelji, pokrićem nastalih financijskih obveza primjerice za otplatu kredita. U slučaju da se tijekom otplate kredita dogodi neplanirani štetni događaj, tada osiguravajuće društvo ima zadatak da zaštiti investiciju odnosno imovinu. Ukoliko se ne izvrši vinkulacija police osiguranja, neplanirani štetni događaj može dovesti do izostanka uredne otplate kredita odnosno neplanirane štete na imovini za koju se otplaćuje kredit.¹²⁸

6.2. Sadržaj police osiguranja života

Pri tumačenju sadržaja police osiguranja života primjenjuju se opća pravila o tumačenju ugovora. Jedno od temeljnih načela jest da se nejasnoće u polici tumače u korist ugovaratelja osiguranja odnosno osiguranika.¹²⁹ Ako postoji više primjeraka police, mjerodavan je onaj primjerak koji se nalazi kod ugovaratelja osiguranja. Ako postoji nesuglasnost između police i uvjeta osiguranja, prednost imaju odredbe police. U slučaju neslaganja tiskanih i pisanih odredaba, prednost se daje pisanim odredbama. Ako postoji nesuglasje između odredaba pisanih rukom i odredaba pisanih strojem, prednost imaju odredbe pisane rukom.¹³⁰

¹²⁵ ZOO, *op. cit.*, čl.962.

¹²⁶ Mudrić M., *loc. cit.*, str 100.

¹²⁷ *Ibid.*

¹²⁸ <http://m.kliker.ba/aktuelno/04032016/znacaj-vinkulacije-polise-osiguranja> 19.08.2022.

¹²⁹ Čurković M., *loc. cit.*, str.54.

¹³⁰ ZOO, *op. cit.*, čl. 926 st.5.

Polica osiguranja života mora sadržavati sve bitne elemente kao i svaka druga polica u koje spadaju ugovorne strane, osigurana osoba, odnosno osigurana stvar ili drugi predmet osiguranja, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrivanja, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos, nadnevak izdavanja police i potpisi ugovornih strana.¹³¹ Polica osiguranja mora sadržavati i upozorenja osiguratelja ugovaratelju da su opći i posebni uvjeti osiguranja sastavni dio ugovora i predati mu njihov tekst ako uvjeti nisu tiskani na samoj polici.¹³² Obveza osiguratelja da preda tekst uvjeta osiguranja ponekad nije moguće izvršiti prije potpisa ponude.

Polica osiguranja života mora sadržavati, uz navedeno, i sljedeće elemente koje druge police nemaju, a to su ime i prezime osoba na čiji se život odnosi osiguranje, nadnevak njezina rođenja ili rok u kojem ovisi nastanak prava na isplatu osiguranog rizika.¹³³ Također, mora sadržavati uvjete po kojima se može zahtijevati isplata njezine otkupne vrijednosti i način kako se ta vrijednost izračunava.¹³⁴ Isto tako, sadržava uvjete isplate predujma, mogućnost da se isplaćeni predujam vrati osiguratelju, kamatu u tom slučaju i posljedice neplaćanja kamata.¹³⁵

6.3. Izdavanje i potpis police osiguranja života

S obzirom na to da polica osiguranja života ima elemente vrijednosnog papira i predstavlja ispravu o sklopljenom ugovoru o osiguranju, broj izvornih primjeraka police osiguranja života ugovora o osiguranju uglavnom se ograničava na jedan primjerak.¹³⁶ Postoji primjerak koji se čuva u arhivi osiguratelja, ali kao kopija. U slučaju gubitka, krađe, uništenja i slično svog primjerka, ugovaratelj osiguranja može tražiti od osiguratelja izdavanje duplikata police, što će ovaj učiniti nakon što nadležno tijelo u postupku amortizacije odnosno oglašavanjem nevažećim izgubljenog primjerka police, izgubljenicu proglašava nevažećom, odnosno ništavom. Do izdavanja nove police, sudska odluka zamjenjuje policu osiguranja. Osiguratelj koji bi svoju obvezu ispunio prema osobi koja je kao korisnik utvrđena u sudskoj odluci, oslobođen je daljnjih obveza iz police osiguranja. Troškovi izdavanja duplikata police, kao i troškove eventualnog amortizacijskog postupka, snosi ugovaratelj osiguranja odnosno korisnik osiguranja.¹³⁷ Postupak amortizacije nigdje nije propisan. Kada je polica ujedno ugovorena ili propisani oblik ugovora o osiguranju, obje ugovorne strane moraju

¹³¹ *Ibid.*, st.1.

¹³² *Ibid.*, st.3.

¹³³ *Ibid.*, čl.967 st.1.

¹³⁴ *Ibid.*, čl. 978.

¹³⁵ *Ibid.*, čl. 979.

¹³⁶ V.čl. 7. St.2 Posebnih uvjeta osiguranja života Croatia osiguranje, 2006.

¹³⁷ Ćurković M., *loc. cit.*, str.55.

potpisati policu.¹³⁸ Moglo bi se zaključiti da je ugovor o osiguranju osoba, po svojoj formi pisan i to baš u propisanom obliku, u obliku police osiguranja. No kad je policu samo dokaz o sklopljenom ugovoru o osiguranju, potpisuje ju samo osiguratelj.¹³⁹ Prema uvjetima osiguranja naših osiguratelja policu izdaje osiguratelj i ona je samo isprava o sklopljenom ugovoru o osiguranju, zbog čega ne sadrži potpis ugovaratelja osiguranja.¹⁴⁰

Elektronsko osiguranje ili e-osiguranje je predmet koji se intenzivno razmatra u osigurateljevoj industriji. Osnovni kriterij da bi osigurateljevi proizvodi bili što prikladniji za e-osiguranje je stupanj složenosti proizvoda. Što je proizvod jednostavniji, to podrazumijeva manju potrebu za razjašnjavanjem i savjetima potencijalnom kupcu. Isto vrijedi i za visinu novčanih iznosa. Modeli e-osiguranja mogli bi se klasificirati na web stranice osiguravajućih društava, izlozi za proizvode i samoposluge.¹⁴¹ On-line prodaja, s jedne strane, omogućuje laku dostupnost informacijama o proizvodu i cijenama, dok s druge strane je za mnoge kupce rizična i nesigurna. Zbog toga su u prednosti tvrtke s dugom tradicijom u odnosu na nove tvrtke.

¹³⁸ ZOO, *op.cit.*, čl.925 st.3.

¹³⁹ Mašić N., *loc. cit.*, str.183.

¹⁴⁰ Ovo stajalište treba podržavati iz praktičnih razloga. Ako je ponuda sastavni dio ugovora o osiguranju i stoga mora imati potpise obje ugovorne stranke, onda ne treba sadržavati potpise i na polici osiguranja. U protivnom, policu osiguranja kao prešutni akt kojim osiguratelj prihvaća ponudu ugovaratelja osiguranja i koju osiguratelj potpisuje, mora se slati na potpis ugovaratelju i tek mu je onda predati.

¹⁴¹ Mašić N., *loc. cit.*, str.183.

7. UGOVOR O OSIGURANJU KORISNIKA KREDITA

7.1. Osnovna obilježja ugovora o osiguranju života korisnika kredita

Na tržištu postoji popriličan broj osiguravajućih društava koji nude mogućnost ugovaranja životnog osiguranja. Neki od njih koji će biti izloženi u nastavku su Triglav osiguranje, Croatia osiguranje, Wiener osiguranje i Agram life osiguranje.

Prethodno navedena osiguravajuća društva imaju određene odredbe koje su im zajedničke. To su odredbe koje se odnose na ponudu i policu osiguranja, premiju, obveze osiguratelja, trajanje i početak osiguranja, posljedice netočne prijave od strane ugovaratelja te isključenja i ograničenja obveza osiguratelja.

Ponuda podnesena na tiskanici sastavni je dio ugovora o osiguranju života i sadrži sve bitne elemente ugovora. Ponuda veže ponuditelja, ako on nije odredio kraći rok, za vrijeme od 8 dana od dana kada je osiguratelj primio ponudu bez liječničkog pregleda, odnosno ako je potreban liječnički pregled, onda 30 dana. Ugovor o osiguranju smatra se sklopljen kada ugovaratelj i osiguratelj potpišu policu. U pravilu, polica se izdaje samo u jednom primjerku. Ukoliko dođe do gubitka ili uništenja police, postoji mogućnost izdavanja duplikata odnosno zamjenske police. Croatia osiguranje izričito navodi u članku 31. da će osiguratelj izdati zamjensku policu u roku od 15 dana od dana dostave potpisane izjave o nestanku police, za razliku od ostalih osiguravajućih društava koji nemaju točno određeno vrijeme kada ugovaratelj treba obavijestiti osiguravatelja o gubitku ili uništenju.

Vezano za premiju, postoje razlike. U uvjetima životnog osiguranja Triglav osiguranje ne navodi premiju osiguranja kao što je izneseno u uvjetima Croatia osiguranja, Wiener osiguranja i Agram life osiguranja. Međutim, postoje male razlike prilikom određivanja iznosa premije u sljedeće navedenim osiguranjima. Wiener osiguranje navodi da iznos premije ovisi o visini ugovorenih svota, vremenu trajanja osiguranja, dinamici plaćanja, pristupnoj dobi, zanimanju i zdravstvenom stanju osiguranika te eventualno drugim faktorima.¹⁴² Agram life osiguranje navodi da iznos premije određuje osiguratelj temeljem ugovorene tarife (cjenika) formiranih aktuarskim proračunom koji ovisi o osiguranoj svoti, trajanju osiguranja, pristupnoj dobi osiguranika, zanimanju i zdravstvenom stanju osiguranika.¹⁴³ Dok iznos premije u Croatia osiguranju ovisi o podacima iz ponude, važećem cjeniku, pristupnoj dobi osiguranika, zanimanju, sportu i trajanju osiguranja. Premija se plaća u punom iznosu bez umanjenja troškova platnog prometa. Premda se premija plaća unaprijed, Triglav osiguranje pruža mogućnost privremenog jamstva i to od početka osiguranja do zadnjeg dana u mjesecu osiguranja, ukoliko prva premija nije plaćena do početka osiguranja.¹⁴⁴ Jamstvo će u svakom

¹⁴² <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/esb-dokumentacija-2021/zo/flexi-benefit/opciuvjetizaosiguranjezivota20180525wu19001-18.pdf> posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴³ https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/3_AGL-OPCI-UVJETI-AG-14-DG.pdf posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴⁴ https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc/Uvjeti_7_1_PG_Z_ZIV_08_21hr.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOT

slučaju prestati ako prva premija nije plaćena do isteka privremenog jamstva. U tom slučaju jamstvo počinje istekom 24 sata onog dana kada je premija plaćena u cijelosti, pod uvjetom da se zdravstveno stanje osiguranika od potpisa ponude nije pogoršalo. Privremeno jamstvo postoji ako je osiguranik za vrijeme podnošenja ponude u potpunosti sposoban za rad, ne liječi se kod liječnika i nije pod liječničkom kontrolom; ako ugovaratelj nije namjerno ili netočno prijavio ili prešutio neku okolnost koja je po svome značenju takva da Triglav osiguranje ne bi sklopilo ugovor da je znalo za takvo stanje i ako u Općim uvjetima osiguranja nisu predviđena ograničenja ili isključenja.

Početak, trajanje i istek osiguranja određeni su na ponudi i polici. U svim navedenim osiguravajućim društvima, osiguranje istječe u 00:00 sati onog dana koji je na polici naveden kao dan isteka osiguranja, ali ne prije nego što je plaćena premija ili njen prvi obrok. Ako premija ili prvi obrok nisu plaćeni, osigurateljeva zaštita počinje u 00:00 idućeg dana od dana uplate premije ili prvog obroka premije. Wiener osiguranje u članku 12. navodi privremenu zaštitu koju pruža osiguraniku ako je u vrijeme podnošenja ponude bio sposoban za rad i ako se nije nalazio na liječenju, ili liječničkoj kontroli, bolovao od neke bolesti ili se bavio zanimanjem ili sportom koji bi ograničili ili isključili obvezu osiguratelja.¹⁴⁵ Osiguranik je u privremenom pokriću od dana prijema ponude s dokazom o uplaćenju premiji, do dana naznačenog u ponudi kao početak osiguranja, ali najviše do 30 dana. Privremena osigurateljeva zaštita prestaje izdavanjem police ili odbijanjem ponude. Agram life navodi u članku 13. da će osiguranje prestati ako istekom trajanja ugovora o osiguranju ne nastupi osigurani rizik, smrću osiguranika te raskidom ugovora iz bilo kojeg razloga.¹⁴⁶ Croatia osiguranje propisuje u svojim uvjetima da u slučaju smrti osiguranika prije početka osiguranja života, osiguratelj će vratiti uplaćenu premiju.¹⁴⁷

U pogledu obveza osiguratelja, postoje znatne razlike, pa tako Triglav osiguranje propisuje da ako nastupi smrt osiguranika kod osiguranja sklopljenog bez liječničkog pregleda u roku prvih šest mjeseci od početka jamstva, da će isplatiti korisniku polovicu osigurane svote za smrt odmah nakon smrti osiguranika, od ugovorenog dana i za ugovoreno vremensko razdoblje isplaćivati korisniku polovicu stipendije za stipendijsko osiguranje. Bez obzira na prethodno navedeno, Triglav osiguranje jamči cijelom osiguranom svotom i ako je osiguranje sklopljeno s liječničkim pregledom, u slučaju smrti osiguranika zbog nesretnog slučaja, trudnoće ili porođaja i kod novog osiguranja koje je sklopljeno bez liječničkog pregleda i početkom najkasnije 3 mjeseca nakon

[WORKSPACE.Z18_L8HG1982O07B80QNUCFOVM0MQ2-2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc-nTYg4pC](https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/esb-dokumentacija-2021/zo/flexi-benefit/opciuvjetizaosiguranjezivota20180525wu19001-18.pdf) posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴⁵ <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/esb-dokumentacija-2021/zo/flexi-benefit/opciuvjetizaosiguranjezivota20180525wu19001-18.pdf> posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴⁶ https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/3_AGL-OPCI-UVJETI-AG-14-DG.pdf posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴⁷ <https://www.croatiabanka.hr/media/188062/uvjeti-za-osiguranje-nezgode-aktiv-plus.pdf> posjećeno dana 13.09.2022.

doživljenja prethodnog osiguranja.¹⁴⁸

Wiener osiguranje ističe u članku 22. obvezu osiguratelja da je za slučaj doživljenja, nakon isteka osiguranja, dužan korisniku osiguranja isplatiti osiguranu svotu uvećanu za pripisani udio u dobiti. Obvezan je isplatiti 50% osigurane svote za slučaj smrti ako je osiguranikova smrt uslijed bolesti nastupila u prvih šest mjeseci trajanja osiguranja, a osiguranje je sklopljeno bez liječničkog pregleda. Osim navedenog, Wiener osiguranje je dužno isplatiti osiguranu svotu za slučaj smrti uvećanu do dana smrti za pripisani udio u dobiti ako je osiguranikova smrt uslijed bolesti nastupila nakon šest mjeseci trajanja osiguranja ili je nastupila u trudnoći ili porodu.

Agram life se obvezuje da će u slučaju ranije smrti osiguranika uslijed bolesti ili nesretnog slučaja tijekom trajanja osiguranja isplatiti osiguranu svotu za raniju smrt osiguranika koja je jednaka iznosu neotplaćene i nedospjele glavnice korisnika kredita od dana smrti osiguranika do dana isteka ugovorene kreditne obveze sukladno važećem otplatnom planu banke ukoliko je ugovaratelj, odnosno osiguranik korisnik kredita. Također će isplatiti osiguranu svotu za raniju smrt osiguranika.

Posljednje osiguravajuće društvo koje se analizira je Croatia osiguranje koje propisuje u članku 17. da će osiguratelj isplatiti korisniku u slučaju doživljenja po isteku ugovorenog trajanja osiguranja osigurani iznos te u slučaju smrti osiguranika cijeli osigurani iznos bez obzira na proteklo vrijeme trajanja osiguranja i to: osigurani iznos, ako smrt nastupi kao posljedica bolesti; dvostruki osigurani iznos, ako nastupi smrt osiguranika kao posljedica nesretnog slučaja i trostruki osigurani iznos, ako nastupi smrt osiguranika kao posljedica prometne nezgode.¹⁴⁹

Što se tiče obveze ugovaratelja i netočne ili nepotpune prijave, osiguravajuća društva primjenjuju iste odredbe, a to je da je ugovaratelj osiguranja dužan prijaviti osiguratelju prilikom sklapanja ugovora o osiguranju sve okolnosti značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate. Važne su one okolnosti za koje je osiguratelj postavio pisana pitanja u ponudi osiguranja.

U uvjetima osiguranja, Triglav i Wiener osiguranja propisuju pravo obnove ugovora o osiguranju života i pravo na mirovanje. Osiguranje koje je prestalo vrijediti zbog neplaćanja premije ili je pretvoreno u osiguranje sa smanjenom osiguranom svotom bez daljnjeg plaćanja premije (prema tablici kapitaliziranih vrijednosti) može se obnoviti na pismeni zahtjev ugovaratelja osiguranja. Wiener osiguranje propisuje mogućnost obnove najkasnije u roku 12 mjeseci od isteka mjeseca za koje je plaćena posljednja premija, dok Triglav osiguranje određuje da ako ugovaratelj zahtijeva obnovu osiguranja u roku od 3 mjeseca nakon prestanka jamstva, osiguratelj mora prihvatiti zahtjev za obnovu bez obzira na zdravstveno stanje osiguranika. Ugovaratelj osiguranja

¹⁴⁸ https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc/Uvjeti_7_1_PG_Z_ZIV_08_21hr.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982007B80QNUCFOVM0MQ2-2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc-nTYg4pC posjećeno dana 13.09.2022.

¹⁴⁹ <https://www.croatiabanka.hr/media/188062/uvjeti-za-osiguranje-nezgode-aktiv-plus.pdf> posjećeno dana 13.09.2022.

može pismeno zatražiti mirovanje ugovora o osiguranju u trajanju najviše do 12 mjeseci odnosno godinu dana. Croatia osiguranje i Agram life osiguranje izričito ne propisuju u svojim uvjetima mogućnost obnove osiguranja i mirovanja.

Pravo na zalog, vinkulaciju ili ustup drugome police osiguranja navedeno je u uvjetima Wiener i Triglav osiguranja, dok u uvjetima Agram life osiguranja je propisana mogućnost kapitalizacije police.

U posebnoj dijelu Triglav osiguranja navedena su ostala životna osiguranja, među kojima su navedena mješovito životno osiguranje, stipendijsko osiguranje i riziko životno osiguranje.¹⁵⁰ Kod riziko životnog osiguranja, osiguravajuće društvo nudi mogućnost ugovaranja riziko osiguranja u slučaju smrti koja nastupi kao posljedica bolesti i nezgode. Dodatno se mogu ugovoriti osiguranje osoba od posljedica nesretnog slučaja, posljedica nesretnog slučaja u slučaju djece, zbog kritičnih bolesti i ozljeda, uslijed drugog liječničkog mišljenja te zbog zdravstvenog osiguranja na putovanju u inozemstvo s asistencijom. Osigurane svote ovise o dobi osiguranika, ugovorenom trajanju i premiji, a iskazani su na informativnom izračunu, ponudi i polici osiguranja. Osiguranjem se ne pokriva ako je samoubojstvo izvršeno u prvoj godini osiguranja i namjerno prouzročen osigurani slučaj.

Osiguratelj isplaćuje iznos matematičke pričuve ako je osigurani slučaj prouzročen zbog:

- ratnih događanja;
- nuklearnih katastrofa kojim je pogođena Republika Hrvatska,
- stradavanja u obilježenoj minskom polju uz izuzetak profesionalnih deminera osiguranih uz povećani rizik po posebnim uvjetima,
- upravljanja motornim vozilom bez propisane službene isprave koja daje ovlaštenje za upravljanje i vožnju na cesti s otvorenim prometom,
- izricanja smrtne kazne zbog počinjenog kaznenog djela,
- ako je osiguranik počinio samoubojstvo ili pokušao samoubojstvo u prve 3 godine trajanja osiguranja, bez obzira na to kada je zbog tih posljedica umro i ako su bile uplaćene premije za najmanje 3 godine.¹⁵¹

Ako nastupi smrt osiguranika kod osiguranja sklopljenog bez liječničkog pregleda u prvih 6 mjeseci od početka jamstva, osiguratelj je dužan isplatiti korisniku polovicu osigurane svote za smrt odmah nakon smrti osiguranika.

U svojoj širokoj lepezi proizvoda koje nudi Croatia osiguranje u sklopu životnog osiguranja, nudi i riziko osiguranje. Riziko osiguranje osigurava isplatu osiguranog iznosa u slučaju smrti osiguranika. Korisnik riziko osiguranja može biti osoba koja ima

¹⁵⁰ https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc/Uvjeti_7_1_PG_Z_ZIV_08_21hr.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982007B80QNUCFOVM0MQ2-2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc-nTYg4pC posjećeno dana 10.09.2022.

¹⁵¹ <https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/d469e732-f089-4cc0-862a-92627663aee7/LIPID+%E2%80%93+Riziko+%C5%BEivotno+osiguranje.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d469e732-f089-4cc0-862a-92627663aee7> posjećeno dana 09.09.2022.

navršениh 18 godina, pa sve do 65 godine života. Croatia osiguranje daje mogućnost da ovu vrstu osiguranja ugovore i osobe starije od 65 godina koje imaju obavljen liječnički pregled. Trajanje osiguranja ovisi o nekoliko faktora, ali minimalno može trajati jednu godinu, a maksimalno 30 godina. Minimalni iznos osiguranja iznosi 3.000,00 eura, uz uvjet da je premija minimalno 8 eura.¹⁵² Uz riziko osiguranje, moguće je ugovoriti i određena dopunska osiguranja, primjerice od malignih bolesti.¹⁵³ Osigurani iznos će se isplatiti odmah nakon dijagnostičiranog karcinoma ili drugih malignih bolesti. Dostupno je osobama životne dobi od 14 do 55 godina. Sljedeća vrsta dopuskog osiguranja je od posljedica nezgode. U slučaju smrti uslijed nezgode isplatiti će se osigurani iznos, a u slučaju trajne invalidnosti zbog nezgode isplatiti će se postotak ugovorenog iznosa prema postotku trajnog invaliditeta. Dok se u slučaju boravka u bolnici zbog nesretnog slučaja isplaćuje samo dnevna naknada za liječenje. Posljednja vrsta dopuskog osiguranja koja kupcima stoji na raspolaganju je od teškog bolesnog stanja. Osigurani iznos će se isplatiti ako nastupi teška bolest.

Wiener osiguranje u okviru životnog osiguranja daje mogućnost ugovaranja riziko osiguranje na razdoblje od 5 do 40 godina, a pristupna dob osiguranika je od 18 do 65 godina života. Najdulje vrijeme trajanja je do 85 godine života. Minimalna godišnja premija iznosi 10 eura, a minimalna osigurana svota je 1.500,00 eura. Dodatna osiguranja koja se mogu kombinirati s riziko osiguranjem su osiguranja za slučaj smrti kao posljedica nesretnog slučaja, za slučaj trajnog invaliditeta kao posljedica nesretnog slučaja, za slučaj operacija i prijeloma kostiju kao posljedica nesretnog slučaja¹⁵⁴. Osiguranje ne pokriva smrt uslijed bolesti za vrijeme karence i samoubojstvo u prvoj godini osiguranja.

Agram life osiguranje također daje mogućnost ugovaranja riziko osiguranja. Može se ugovoriti s fiksnom ili padajućom osiguranom svotom, sukladno potrebama kredita. Osigurateljovo pokriće je isključeno ako je ugovaratelj/osiguranik/korisnik namjerno ili prijevarno izazvao osiguranu slučaj zbog djelovanja alkohola ili narkotičkih sredstava, ukoliko je ono u uzročno-posljedičnoj vezi s nastankom osiguranog slučaja, ako je smrt osiguranika uslijedila kao posljedica samoubojstva u prvoj godini osiguranja te izvršenjem smrtne kazne nad osiguranikom pri pokušaju ili pripremi pokušaja kaznenog djela.¹⁵⁵

Ograničenje pokrića podrazumijeva umanjenje obveze osiguratelja koja može nastupiti uslijed postojanja određenih specifičnih okolnosti prilikom nastupanja rizika ili prilikom nastupanja specifičnih rizika primjerice:

- nastupanje rizika samoubojstva, ali nakon prve godine trajanja;
- ratni rizici;
- terorizma;

¹⁵² <https://crosig.hr/zivotno-osiguranje/riziko-osiguranje/> posjećeno dana 10.09.2022.

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ <https://www.wiener.hr/sriziko.aspx> posjećeno dana 10.09.2022.

¹⁵⁵ https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/3_LIPID-ZO-10_18-AL-Osiguranje-zivota-za-slucaj-smrti.pdf posjećeno dana 10.09.2022.

- potres;
- rizični sportovi ili
- rizična zanimanja osiguranika.¹⁵⁶

Osim navedenih osiguravajućih društava koja plasiraju životna osiguranja, postoje i Allianz Zagreb d.d., Basler životno osiguranje d.d., Cosmopolitan life d.d., Erste Sparkassen osiguranje d.d., Generali životno osiguranje d.d., Grawe Hrvatska d.d., Kd životno osiguranje d.d., Kvarner Vienna Insurance Group d.d., Merkur osiguranje d.d., Osiguranje Helios d.d., Osiguranje Zagreb d.d., Uniqa osiguranje d.d. i Velebit životno osiguranje d.d.

	Dob osiguranika	Trajanje osiguranja	Minimalna godišnja premija	Minimalna osigurana svota	Dopunska osiguranja
Triglav	18-65 g.; najviše 75 godina pri isteku osiguranja	1-30 g.	8 eura	Minimalno 5.000 eura	Od posljedice nesretnog slučaja, od posljedice nesretnog slučaja kod djece, osiguranje kritičnih bolesti i ozljeda, osiguranje drugog liječničkog mišljenja itd.
Croatia	18-65 g. i osobe starije od 65 godina uz liječnički pregled	1-30 g.	8 eura	3.000 eura	Od malignih bolesti, od posljedica nezgoda, od teško bolesnih stanja.
Wiener	18-65 g.	5-40 g.	10 eura	1.500 eura	Za slučaj smrti uslijed nezgode, za slučaj trajnog invaliditeta i dnevna naknada za boravak u bolnici uslijed nezgode itd.
Agram lige	18.-65 g.	1-30 g.	Podatak nije dostupan	Podatak nije dostupan	Podatak nije dostupan

Izvor: autorska tablica izrađena na temelju dostupnih informacija i uvjeta koji su gore izneseni u vezi s osiguravajućim društvima.

7.1. Suradnja osiguravatelja s bankama kod sklapanja osiguranja za slučaj smrti

Jedna od najznačajnijih promjena u sektoru financijskih usluga koja se dogodila 90-ih godina 20.og stoljeća je bankoosiguranje koje je postalo važan kanal prodaje na mnogim osigurateljevim tržištima. Danas je uobičajeno da velike kompanije u okviru svoje ponude nude raznovrsnu lepezu svojih usluga koja obuhvaća i usluge osiguranja. U većini zemalja, poslovi banaka bili su striktno odvojeni od poslovanja osiguranja jer

¹⁵⁶ https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/4_AGL-OPCI-UVJETI-AG-19-R.pdf posjećeno dana 10.09.2022.

se smatralo da je moguće da dođe do zloupotreba tijekom poslovanja, kao i da se efikasna poslovanja banaka i osiguravajućih društava ne bi mogla provesti ako bi se dozvolilo da se banke u bilo kom pogledu bave poslovima osiguranja. Banke su se na tržištu osiguranja u zemljama članicama Europske unije pojavile kao aktivni sudionici krajem 80-ih i početkom 90-ih godina 20.og stoljeća. Pojedine velike banke su osnivale osiguravajuće kompanije koje su se bavile poslovima životnih osiguranja, tako da su nudile klijentima proizvode osiguravajućih kompanija. Prednost prodaje proizvoda osiguranja preko banke je bila da su troškovi distribucije bili niži od onih koji su bili u klasičnim načinima distribucije usluga osiguranja. Osiguravajuće kompanije su stoga krenule da kupuju akcije banaka ili da ih osnivaju i da usavršavaju svoje proizvode.

U svijetu je dana uobičajena povezanost banaka i osiguravajućih društava. Postoje razni oblici bankoosigurateljeve suradnje i ne može se izdvojiti samo jedan model koji bi odgovarao svim bankama i osigurateljima. Odabir odgovarajućeg modela ovisi o mnogim čimbenicima kao što su situacija na osigurateljevom tržištu, zakonskom okviru, prodajnoj mreži banke, navikama i preferencijama klijenata te ugledu banke. Međutim, moguće je podijeliti modele suradnje u 3 osnovne grupe: ugovor o zastupanju, zajedničko ulaganje (*joint venture*) i potpuna integracija.¹⁵⁷ U većini europskih zemalja je zakonom dozvoljena distribucija proizvoda osiguranja preko banaka. Distribucija proizvoda životnog osiguranja najrazvijenija je u Europi, s tim da je posebno razvijena u Belgiji, Francuskoj, Portugalu, Španjolskoj i Italiji.¹⁵⁸

U kontekstu obveza koje distributer osiguranja ima prema klijentu, iznimno je važno naglasiti važnost Direktive o distribuciji osiguranja. Prvenstveno, distributeri osiguranja uvijek moraju postupati pošteno, pravedno i profesionalno u najboljem interesu stranke. Prije samog sklapanja ugovora o osiguranju, posebno treba istaknuti obveze koje distributer osiguranja ima prema stranci. Direktiva o distribuciji osiguranja u članku 20. st.1, izričito propisuje da distributer osiguranja prije sklapanja ugovora o osiguranju pojašnjava, na temelju informacija koje je dobio od stranke, zahtjeve i potrebe te stranke i daje objektivne informacije o proizvodu osiguranja u razumljivom obliku kako bi se stranci omogućilo da donese informiranu uslugu. Iz navedenog je očigledno da distributer osiguranja mora dobro upoznati stranku, postaviti joj relevantna pitanja kako bi doznao njezine potrebe i zahtjeve te kako bi joj mogao pomoći da donese informiranu odluku.¹⁵⁹ Stranka mora biti obaviještena o distributerovoj adresi i imenu, te podacima iz registra, načinu uvida u registar, s ciljem da stranka na taj način može provjeriti da distributer djeluje zakonito i da za to ima valjanu dozvolu koje izdalo nadzorno tijelo. Kao što i sama Direktiva o distribuciji propisuje, također i ZO navodi u članku 400. dužnosti koje distributer osiguranja ima pri obavljanju poslova distribucije. Dužan je informirati stranke prije sklapanja ugovora o svojem identitetu i adresi, poduzimati

¹⁵⁷ Jakovčević D., Krišto J., *Industrija osiguranja u Hrvatskoj*, Zagreb, 2012., str.89.

¹⁵⁸ Mašić N., *loc. cit.*, str.178.

¹⁵⁹ Josipović T., Kanceljak I., Nikšić S., Petrović S., Poljanec K., Babić D.A., Zgrabljic Rotar D., Baretić M., Ernst H., Jakšić T., Bilić A., Potočnjak Ž., Grgić A., Majstorović I., Šimović I., Hoško T., Jurić M., Matanovac Vučković R., Mudrić M., Savić I., Marin J., *loc. cit.*, str.998.-999.

odgovarajuće i proporcionalne korake za ispunjavanje uvjeta informiranja, pravila poslovnog ponašanja i pravila za unakrsnu prodaju te dostavljanje dokumenata stranci s informacijama o proizvodu osiguranja prije sklapanja ugovora. Sve informacije, činjenice i okolnosti za koje se doznalo u poslovanju s pojedinim ugovarateljem osiguranja, distributer je dužan povjerljivo čuvati.¹⁶⁰

S obzirom da su banke nosioci prava sa police o osiguranju života za slučaj smrti korisnika kredita i da se zaključivanje ovakvog ugovora o osiguranju vrši tek po odobrenju kredita od strane banke, osiguravajuća društva s bankama sklapaju pojedinačne ugovore o osiguranju života. Ugovorom su određena prava i obveze banaka i osiguravatelja kao i uvjeti pod kojima se zaključuje ovakav oblik osiguranja. Polica osiguranja života za slučaj smrti korisnika kredita sadrži ime i prezime korisnika kredita, jedinstveni matični broj, adresu i mjesto stanovanja, ime firme gdje je zaposlen, iznos kredita, rok otplate i plan otplate kredita.

Ugovorom o osiguranju života za slučaj smrti korisnika kredita, osiguravatelj preuzima obvezu da u slučaju smrti korisnika kredita u toku trajanja osiguranja isplatiti korisniku osiguranja osiguranu svotu ili njen dio. Poslovnoj banci koja je zaključila ugovor o kreditu u slučaju nastanka osiguranog slučaja obvezuje se isplatiti osiguranu svotu ili njen dio. Kao i kod drugih oblika osiguranja života i kod riziko osiguranja za slučaj smrti korisnika kredita, osiguravatelj u svojim uvjetima osiguranja definira isključenja i ograničenja svojih obveza. Ukoliko korisnik osiguranja, namjerno izazove smrt, osiguranik nije u obvezi da korisniku osiguranja isplati osiguranu svotu, ali je dužan banci isplatiti osiguranu svotu ili njen dio do visine ostatka glavnog duga. Obveza osiguravatelja da isplati osiguranu svotu ili njen dio ne postoji ako je smrt osiguranika nastupila kao posljedica važnih okolnosti, koje je osiguranik prešutio prilikom zaključenja ugovora, a odnosile su se na njegovo zdravstveno stanje.¹⁶¹

Prednost bankoosiguranja je što banka postaje mjesto na kojem klijent može dobiti sve financijske usluge, čime se uspostavlja veće zadovoljstvo i lojalnost klijenata. Troškovi distribucije su neznatni za banku jer u većini slučajeva prodaja osiguranja odvija se putem postojećih poslovnica i zaposlenika banke. Pored toga, s prodajom više financijskih proizvoda i usluga na jednom mjestu, dolazi do povećanja profitabilnosti postojeće mreže poslovnica banaka.¹⁶²

Društvo za osiguranje osjetno proširuje bazu klijenta jer posredstvom zaposlenika banke dobiva pristup klijentima banke. Prodaja putem banke je poprilično jednostavnija jer se upotrebljavaju naprednija tehnološka rješenja u prodaji, a to sve dovodi do nižih

¹⁶⁰ ZO, NN, 133/20, čl.386.

¹⁶¹ Mrkšić D., Tomašević-Dražić G., Polisa osiguranja života u funkciji dobivanja komercijalnih kredita, Zbornik radova, Palić, Beograd, 2006., str.180.

¹⁶² Jakovčević D., Krišto J., *loc. cit.*, str.88.

troškova za osiguratelja u odnosu na druge prodajne kanale. To znači da se bankoosigurateljevi proizvodi mogu plasirati po pristupačnijim cijenama.¹⁶³

Klijenti u banci mogu dobiti više financijskih usluga, i bankovnih i osigurateljevih. Zbog smanjenih troškova distribucije, osigurateljevi proizvodi koji se prodaju u banci su načelno povoljniji od drugih, tradicionalnih kanala prodaje. Osim toga, između klijenta i njegovog bankara uglavnom postoji izgrađen odnos, gdje bankar poznaje svog klijenta i ima pristup informacijama o njegovim financijskim mogućnostima, te će ga stoga moći kvalitetnije savjetovati i po pitanju osiguranja.¹⁶⁴

¹⁶³ *Ibid.*

¹⁶⁴ *Ibid.*, str.89.

ZAKLJUČAK

Životno osiguranje nastoji financijski osigurati osiguranika i bližnje za slučaj nepredvidive nesreće koja bi se mogla dogoditi te na taj način otkloniti potencijalne posljedice od rizika smrti. Cilj zaključenog ugovora o osiguranju života je prebaciti neželjene rizike sa osiguranika, odnosno korisnika osiguranja na osiguravatelja. Najprihvatljivija podjela koja se koristi u praksi je na mješovito osiguranje, osiguranje za slučaj smrti i osiguranje za slučaj doživljenja, dok se često uz ta osnovna osiguranja mogu ugovoriti i dopunska. Na taj način se osigurava dodatna isplata za slučaj neočekivanih situacija poput boravka u bolnici ili teških oboljenja.

Ugovor o životnom osiguranju je u pravilu dugoročan odnosno sklapa se s rokom trajanja deset, dvadeset ili čak više godina. Osigurana svota se navodi u polici osiguranja, te s obzirom na osiguranu svotu određuje se visina premije. Osim navedenog, ugovaratelj osiguranja ima pravo mirovanja ugovora, kapitalizacije police, predujma, zaloga i otkupa vrijednosti police.

Osiguranje za slučaj smrti pokriva samo rizik smrti zbog toga se naziva i riziko osiguranje. U slučaju sklapanja takve vrste životnog osiguranja, osiguravatelj isplaćuje samo ugovorenu svotu u slučaju smrti osiguranika. Ako osiguranik doživi rok na koji je sklopljena polica, osigurani se iznos ne isplaćuje. Iz navedenog proizlazi da riziko osiguranje nema štednu komponentu, već se na taj način prvenstveno želi zaštititi bližnje od financijskih gubitaka koji im se mogu dogoditi ukoliko dođe do smrti.

Analizom police osiguranja života za slučaj smrti korisnika kredita, prilikom zaključenja ugovora o kreditu između korisnika i osiguravajućih društava, dolazi se do zaključka da ona, pored toga što štiti osiguravajuće društvo od rizika nepodmirenih obveza, ima i značajnu ulogu kao i financijski zaštitnik porodice, nakon moguće smrti osiguranika. Naplata ostatka glavnog duga nakon smrti osiguranika, najjednostavnija je upravo preko police osiguranja života zaključene kod osiguravajućih društava. Iako postoji nedovoljna informiranost klijenata o ovoj vrsti osiguranja, oni se lako odlučuju na zaključenje ugovora, s obzirom da taj ugovor omogućava najbržu i najjednostavniju otplatu ostatka duga nakon osiguranikove smrti. Kada nastane osigurani slučaj odnosno dođe do smrti osiguranika najlakši način za namirenje je putem police osiguranja života.

Također, na primjerima osiguravajućih društava koja plasiraju životna osiguranja utvrđene su sličnosti i razlike uvjeta prilikom sklapanja ugovora. Iako je riječ o istoj vrsti osiguranja, svako osiguravajuće društvo ima drugačije određenu starosnu dob, osiguranu svotu, trajanje ugovora te isključenja i ograničenja. Sukladno tome, potencijalni kupac odabrat će ono osiguranje koje najviše odgovara njegovim potrebama.

Tržište bankovnog osiguranja u Republici Hrvatskoj još uvijek je nedovoljno nerazvijeno te ima veliki potencijal daljnjeg rasta. Također, na potencijal daljnjeg rasta bankovnog osiguranja u Republici Hrvatskoj utječe i činjenica kako je životno

osiguranje slabije razvijeno, kako je životni standard još uvijek niži nego u razvijenim zemljama Europske unije i još uvijek ne postoji navika ulagati u životno osiguranje. S obzirom da se sve više naglašava važnost suradnje s bankama, osiguravajuće kuće bi trebale u budućnosti više surađivati s bankama i to na način da sklapaju više fleksibilnijih ugovora u kojima se javljaju poslovi osiguranja, a koji su vezani za neke bankarske poslove, primjerice osiguranje korisnika kredita za slučaj smrti. Ponuda ove usluge na šalterima banaka je izuzetno ekonomična za osiguravatelje i ekonomski prihvatljiva za banke.

POPIS LITERATURE

KNJIGE I ČLANCI:

1. Bigot, Jean, Droit des assurances, Knjiga 3, LGDJ, Pariz, 2002.
2. Couilbault, Les grands principes de L'assurance, L'Argus de L'assurance, Pariz, 200.
3. Ćurković M., Ugovor o osiguranju osoba- život, nezgoda-zdravstveno, Zagreb, 2009.
4. De Gregorio A., Fanelli G., Il contratto di assicurazione, e.d. Giuffe, Milano, 1987.
5. Jakaš B., Pravo osiguranja, Zagreb, 1984.
6. Jakovčević D., Krišto J., Industrija osiguranja u Hrvatskoj, Zagreb, 2012
7. Josipović T., Kanceljak I., Nikšić S., Petrović S., Poljanec K., Babić D.A., Zgrabljic Rotar D., Baretić M., Ernst H., Jakšić T., Bilić A., Potočnjak Ž., Grgić A., Majstorović I., Šimović I., Hoško T., Jurić M., Matanovac Vučković R., Mudrić M., Savić I., Marin J., Privatno pravo Europske unije, Narodne novine, Zagreb, 2022.
8. Kočović, Jelena-Šulejić, Predrag, Osiguranje, izd. CID, Beograd, 2002.
9. Mašić N, Životno osiguranje, Osnovni principi, Zagreb, 2008.
10. Mrkšić D., Tomašević-Dražić G., Polisa osiguranja života u funkciji dobijanja komercijalnih kredita, Zbornik radova, Palić, Beograd, 2006.
11. Mudrić M., Otvoreni problemi u vezi vinkulacije police osiguranja, Zbornik radova s međunarodne znanstveno- stručne konferencije, Hrvatski dani osiguranja 2017., Hrvatski ured za osiguranje, Zagreb, 2017.
12. Nikolić N.V., Ugovor o osiguranju, DOZ, Beograd, 1957.
13. Nobile A., Il contractto di assicurazione e di riassicurazione, izd. Assinform, Pordenone, 2007.
14. Pavić D., Ugovorno pravo osiguranja-komentar zakonskih odredaba, Zagreb, 2009.
15. Pavić D., Pomorsko osiguranje, Knjiga I, Croatia osiguranje, Zagreb, 1986.
16. Pecini E., Il broker di assicurazione, Giuffre, Milano, 1998.
17. Pravni leksikon, I.Z. Miroslav Krleža, Zagreb, 2007.
18. Scalfi G., Manuale delle assicurazioni private, izd. Egea, Milano, 1994.
19. Slavnić, Jovan, Preduzeća za posredovanje i zastupanja prema novom Zakonu o osiguranju, Osiguranje, Beograd, 1990.
20. Šulejić, Predrag, Pravo osiguranja, izd. Dosije, Beograd, 2005.

PROPISI EUROPSKE UNIJE:

21. Službeni list EU-a, L 26.2.2016.
22. Službeni list EU-a, L 335 17.12.2009.
23. Službeni list EU-a, posebno izdanje na hrvatskom jeziku , poglavlje 6, svezak 10.

DOMAĆI PROPISI:

24. Zakon o osiguranju NN br. 133/20
25. Zakon o deviznom poslovanju NN br. 52/21
26. Zakon o porezu na dohodak NN br. 138/20
27. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma NN br.39/19
28. Zakon o porezu na dobit NN br. 138/20
29. Zakon o obveznim odnosima NN br.126/21
30. Obiteljski zakon NN br. 98/19
31. Pravilnik o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama NN br. 1/2019-6
32. Pravilnik o porezu na dohodak NN br. 10/2017-289
33. Pravilnik o porezu na dobit NN br. 95/2005-1885

TABLICA:

34. Autorska tablica izrađena na temelju dostupnih informacija

MREŽNE STRANICE:

35. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Equitable_Life_Assurance_Society
36. <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42496>
37. <https://www.wuestenrot.hr/kreditipolice-kaoinstrumenti-osiguranjaskredita/39>
39. <https://www.merkur.hr/documents/221703/282968/U%C5%BDUL-0621+Uvjeti+za+osiguranje+%C5%BEivota+za+slu%C4%8Daj+smrti+i+do%C5%BEi>

[vljenja+kod+kojeg+ugovaratelj+osiguranja+snosi+rizik+ulaganja+Merkur+Zelena+budu%C4%87nost.pdf/e24ac63e-17e5-8810-4e42-c8f37e4a57b0?t=1624861588568](#)

40. [https://crosig.hr/media/op%C4%87i-uvjeti-za-osiguranje-osoba-od-posljedica-nesretnog-slu%C4%8Daja-\(nezgode\).pdf](https://crosig.hr/media/op%C4%87i-uvjeti-za-osiguranje-osoba-od-posljedica-nesretnog-slu%C4%8Daja-(nezgode).pdf)

41. <https://crosig.hr/media/osiguranja/zivotno/zahtjev-za-promjenom-po-polici-osiguranja-zivota/zahtjev-za-obnovu-ugovora-o-osiguranju-%C5%BEivota.pdf>

42. <http://m.kliker.ba/aktuelno/04032016/znacaj-vinkulacije-polise-osiguranja>

43. <https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/d469e732-f089-4cc0-862a-92627663aee7/LIPID+%E2%80%93Riziko+%C5%BEivotno+osiguranje.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d469e732-f089-4cc0-862a-92627663aee7>

44. <https://crosig.hr/zivotno-osiguranje/riziko-osiguranje/>

45. <https://www.wiener.hr/EasyEdit/UserFiles/esb-dokumentacija-2021/zo/flexi-benefit/opciuvjetizaosiguranjezivota20180525wu19001-18.pdf>

46. <https://www.wiener.hr/sriziko.aspx>

47. https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/3_LIPID-ZO-10_18-AL-Osiguranje-zivota-za-slucaj-smrti.pdf

48. https://www.agramlife.hr/wp-content/uploads/2021/09/4_AGL-OPCI-UVJETI-AG-19-R.pdf

49. <https://www.croatiabanka.hr/media/188062/uvjeti-za-osiguranje-nezgode-aktiv-plus.pdf>

50. https://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/portal-hr-p/2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc/Uvjeti_7_1_PG_Z_ZIV_08_21hr.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_L8HG1982O07B80QNUCFOVM0MQ2-2aa95980-942f-46eb-b96b-aeda8467afdc-nTYg4pC